

csizsaly
Budapest V.
Alkotmányu.3.

megmenthették volna magyar zsidóságot 1942-ben

(Tudósítás az 5. oldalon)

Oroszországi hadifogoly munkaszolgálatosok érkeztek

UJ ÉLET

A MAGYAR ZSIDÓSÁG LAPJA

IV. ÉVFOLYAM, 12. SZÁM

MEGJELENIK
MINDEN CSÜTÖRTÖKÖN

1948 MÁRCIUS 18.
5708, II. ADAR 7.

Ujból zsidó egység

Most, amikor a felszabadító demokrácia oly bátoran lelkesedéssel ünnepelte a nagy Március Idusának századik fordulóját, rossz órái vannak a sötétben bujkáló reakciónak. Kezdenek észbe kapni az emberek, vagy fülhöz-fához kapkodnak. Akik nem ismerték fel jókor az idő járását, kénytelenek megállapítani, hogy rossz lóra tettek. Hiába szerették a zavarosban halászást. Akik több lóra tettek és képmutatók voltak, rádöbbennek, hogy az Isten malmai ugyan kissé lassan örömlnek, de annál biztosabban.

A magyar demokráciával együtt halad felszabadulásunk első percétől fogva a hazai zsidóság. Együtt takarítottuk a romokat, segítettünk az új rend megszilárdításában. Együtt fogtunk hozzá az újjáépítéshez. Egyek vagyunk úgy az országépítésben, mint a harcban, mely a munka diadala és a szociális igazság győzelme közben az igazi béke megszilárdítására irányul.

A zsidóság berkeiben is voltak az elmúlt hosszú hónapok folyamán olyanok, akik mesterségesen ellenté-

ket szítottak. A meggondolatlan pózító-vadászok és gancsvelő öncélu akarnokok, akik szintén nem ismerték fel az idő járását. Az erőviszonyokat is rosszul mérték le. Sikertült, választási propagandával a tömegszenvedélyt néhanapján felkorbácsolni, de a józan emberek még sem szeretik a gyújtogatókat. Az ilyen lüzek részben rávilágítanak a könnyelmű politikusok önértékére, részben kiderül, hogy azok lármásak, akiknek ég a házuk.

Nem vitás, hogy az elmúlt három esztendő alatt a mindenből kifosztott és meglépázott zsidóság a hazai demokrácia oltalma alatt sok nehéz feladattal tudott megbirkózni. Megtehette, mert egységes volt és megtanulta, hogy ebben az összefogásban van ereje. Ekkor akadtak felelőtlen törtétk és lelkiismeret nélkül való agitátorok, akik az erőseget megbontották. Ezeket nem érdekelték a súlyos problémák. Ők nem segítettek az építésben. Tűzeket szítottak, mert peccenyére állítottak. Megindult a választási testvérharc, gombamódra szaporodtak az önje-

löltek és uton-utfélen harsogták rágalmaikat az ismeretlenség homályából előkerült mindenféle rendű és rangú demagógok.

Már a legutóbbi hónapok megmutatták azonban, hogy mégis több a megfontolt józan ember Izrael berkeiben, mint az ilyen felelőtlen akarnok. Az uszítók táborá megfoghatkozott s a nyugodt szemlélők látták a nagy páfordulás kísérő tüneteit. Előbb egyszerűen otthagyták őket a tisztességes emberek, mert megértették, hogy a magyar demokrácia csak építőket tud használni s a rendbontókkal vagy rombolókkal könyörtelesenül leszámol. Bizonyára olyanok is eltávolodtak, akiket nem a feltétlen meggyőződés vezetett, de az erőviszonyok okos lemerése irányította állásfoglalásukat. A lényeg az, hogy végül az egész vonalon az a jobb belátás győzedelmeskedett, melyből megszülethetett a becsületese béke és a zsidóság újból egysége.

A céltalanul elfecsérelt hosszú hónapok után mi is őszinte örömmel állapítjuk meg, hogy most már testvéri

összefogásban újból alkotó munka következik és tervszerű építés a demokrácia szolgálatában. Elismerés illeti mindazokat, akik létrehozták a békeművet. Jól tették, hogy türelemmel voltak és hittek a józan ész eljöveteleiben. Akik még bizalmatlanok, csakhamar látni fogják: mennyire szoros és milyen őszinte az újonnan megpecsételt egység. Nem hisszük, hogy akadnak még elvakultak, akik tovább is átokfutók lesznek. Az egységes zsidóságnak nem árthatnak már. Elmult az ő idejük. Süllyesztőben a helyük. Mindenkinél tudomásul kell vennie: a békemű tökéletes s a zsidó egység megbonthatatlan!

A zsidó egység megleteremtésének hivatalos bejelentése a Magyar Cionista Szövetségnek március 14-re, vasárnap délelőtt 11 órára egybehívott országos értekezletén történt meg. Az országos értekezletet a Pesti Izr. Hitközség Fürst Sándor-utcai kulturtermében tartották meg, amely zsufolá-sig megtelt a fővárosi és vidéki kiküldöttekkel és vendégekkel.

Ara 1.40 forint

Országos Rabbiképző - Zsidó Egyetem Könyvtára

Az értekezlet lefolyásáról az alábbi tudósítás számol be.

A Hatikva elnéklése után

SALAMON MIHÁLY

a Magyar Cionista Szövetség lelépő elnöke nyitotta meg az országos értekezletet. Üdvözölte a megjelenteket, mindenekelőtt a zsidó közélet képviselőit.

— Meleg szeretettel köszöntöm — mondotta — *Stöckler* Lajos elnök urat (éljen és taps), *Domonkos* Miksa ügyvezető urat (taps), dr. *Reiner* Imre urat, az *Orthodox* Központi Iroda képviselőjét (taps). Két éve annak, hogy országos értekezlet volt. Bonyolult politikai eseményektől övezett korszakban ül össze a cionisták értekezlete. Erec Jisrael földjén harc folyik, amelyet nem mi akarunk, amelyet nekünk a saját életünk, létünk védelmére kellett megindítanunk. Harc folyik, amelynek befejezése Erec Jisrael végérvényes megalakulását, a szétszórt zsidóság felemelkedését fogja meghozni. Amikor Erec népe ezt a hatalmas harcot folytatja, talán elsősorban a galuti zsidóságért, kell, hogy átérezze Európa megmaradt zsidósága azt a szívbéli, morális kötelességet, amellyel Erecnek tartozik. Amikor az UNO az önálló Erec Jisraelt megalkotta, ebbe a határozatba nem tisztán a politika vegyült. Különösen a Szovjetbirodalom volt tisztában azzal, hogy a sok milliós retrográd arab réteg tengerében egyedül a zsidó állam lesz az, mely valóban demokratikus módon tud szociális világot kialakítani.

Salamon Mihály ezután a magyar zsidóság problémáit fejtegette, a többi között a következőkben:

— Két évvel ezelőtt nehéz körülmények között vette át a mai vezetőség a MCSZ vezetését. A magyar cionizmus a két év alatt sokat fejlődött mennyiségben és minőségben is. Mi úgy érezzük, hogy töretlen ez a cionista tábor, minőségileg pedig nem rosszabb, mint más országok cionista tábor.

Ezután arról beszélt, hogy egy esztendő előtt választási harc kezdődött, amely azonban tisztán csak elvi alapon indult, soha nem érintett személyeket.

— Akkoriban — folytatta — elhatároztuk, hogy a cionista tábor külön megy a választási harcban, hangsúlyozva azonban, hogy az abszolút *fair play* alapján. Meg kell, hogy mondjam, néhány hónap leforgása után mi magunk is arra a meggyőződésre jutottunk, hogy a magyar zsidó tömegek nincsenek abban a helyzetben, hogy ilyen jogos, elvi alapon álló harcot folytassanak. Akkor határozott el bennünk, hogy ezt a harcot meg kell szüntetni. (Taps, általános helyeslés.) A harcot azonban könnyebben lehet megindítani, mint megállítani, ezért néhány hónapnak

kellett bizony eltelni ahhoz, amíg ez a leállítás megtörténhetett. Négy erec haverunknak megbízást adtunk arra, hogy tárgyaljon *Stöckler* Lajos barátunkkal a harc beszüntetésére. (Viharos taps és éljenzés.) Bár egy év előtt elvi alapon indított a Cionista Szövetség harcot, meg kell állapítanunk, hogy ma

nem olyan idők járnak a világ zsidósága és a magyar zsidók fölött, amelyek lehetővé tennék, hogy ezt a harcot az egység veszélyeztetése nélkül folytathatnánk. Az egységnek igen kívánatos megővése (taps) indokolja a közöttünk létrejött megállapodást. Engedjék meg, hogy ezt felolvassam (olvassa):

„A magyar zsidóság vezetői attól áthatva, hogy a zsidó egységnek a felszabadulás óta kimutatott ereje a legnehezebb feladatok megoldását is lehetővé teszi, indítva érzik magukat, hogy az összes zsidó feladatok pontos ismeretében az összefogást újból és szorosabban kinyilvánítsák. A zsidó közéleti vezetők a rájuk háruló felelősség tudatában ezt minden félreértés nélkül kihangsúlyozzák, azzal az eltökélt szándékkal, hogy a zsidó közélet minden terén a megbonthatatlan egység jegyében kívánják az alkotó és építő munka további folytatását.

Azok a feladatok, amelyek megoldásra várnak, felölelik az élet minden kérdését. Abban a fejlődési folyamatban, amelynek a magyar zsidóság is részese lehet, egyesült erővel úgy akarjuk a magunk zavartalan életét biztosítani, hogy a magyar demokrácia alkotó, építő és harcoló munkái lehessünk.

A magyar zsidóság a felszabadulás óta számtalanszor és félreérthetetlenül kifejezésre juttatta Erec Jisrael ügyével való testvéri kapcsolatát. Ezt a magatartását változtatlanul azzal az eltökélt szándékkal tartja fenn, hogy az önálló Zsidó Állam építőit és hősi küzdőit az angol imperializmus és az általa mozgósított fasiszta erők elleni harcban minden lehető eszközzel és módon támogatja.

Ebből a magatartásból és minden erő egybefogásának tényéből ered a felszabadulás utáni programot változtatlan fenntartása, melynek lényege a szabadságért, és a demokráciáért való küzdelem.

Budapesten, 1948 március 12-én. — 5708. Vöadr 1.

Az országos értekezlet résztvevői nagy tapsot és lelkes felkiáltásokkal fogadták a egységkormány felolvasását, illetve a meggyőzés részleteit.

Salamon Mihály így folytatta: — Nagy elégtelenségre szolgált és nagyon boldog vagyok, hogy én, aki a harcot technikailag és politikailag megindítottam, magam voltam azon, hogy ezt a harcot békésen befejezhessem. (Taps.)

A továbbiakban „személyes ügyét” fejtegette *Salamon Mihály*:

— A MCSZ két évvel ezelőtt nehéz, küzdelmes munkával teli posztra állított. Két évi súlyos körülmények között végzett munka után, hosszú vívódások, meggondolások alapján kell ma kijelentenem, hogy a további teendőket nem vállalhatom. Végtelen sajnálattal kell kell kérem cionista barátaim-

tól, bocsásanak el kegyetlenségben.

Köszönését fejezte ki a cionista szervezőknek, a zsidó szerveknek, az országos irodáknak, a Jointnak és a hátközségek vezetőségének, mindazoknak, akik vele együttműködtek. Majd a következő felhívást intézte a cionistákhoz, az országos értekezlet résztvevőikhez:

— Azt tanácsolom, hogy mindenki álljon oda zárt sorokban a most létrejött egység megteremtésére és gyakorlatban való keresztülvételére. Ne engedjék meg, hogy a nyájból egy ember is elbágyadjon. Az a munka, amely nagyon komoly időkben most jön, csak vállalkozással, összefogással oldható meg. A meggyőzés állandó tartós és áldásos békét hoz, amit közösen kell munkálni. Senki se engedje magát sem defektusoktól, sem szkepticizmustól

elragadtatni. Ne felejtsek el, milyen kötelezettséget jelent cionistának lenni. Tovább kell vinni a munkát mindaddig, amíg a zsidó önálló államot a kezünkbe nem kapjuk. (Taps.)

Beszédét azzal fejezte be:

— Nincs zsidóság, nincs zsidó kultúra, nincs zsidó élet, amely nem az önálló Erec Jisrael életéből fakad. Erec Jisrael élni fog, virulni fog, mert, ha nem, akkor mi sem leszünk. (Helyeslés.) Amikor a világon a harc a demokráciáért és a szocializmusért halad, akkor nekünk, a zsidóságnak a legitimizánsabb demokrácia oldalán kell állnunk. (Taps.) Zárunkunk fel egységbe, dolgozzunk kéz a kézben a világ zsidóságával és főként a magyar zsidósággal munkáljuk a demokratikusabb, szociálisabb világot. (Taps, éljenzés.)

DR. SZÖNYI GÉZA

a Szochnut képviselőjében szólt fel: Beszédét azzal kezdte, hogy ma, amikor a Jisuv hősiessé küzdelmet vív az angol imperializmus ellen és rengeleg áldozatot hoz a zsidó állam megváltásáért érdekében, megérdemli, hogy egy néma perccel áldozunk az elesett hősök emlékének. (A megjelentek felállnak és egyperces néma csenddel hódolnak az elesett hősök emlékének.) Dr. Szőnyi Géza ezután a Szochnut üdvözlését mondta. Örömmel látja, hogy a magyar zsidóság táborában megszületett az egység. S a mai helyzetben, amikor a zsidóság élet-halál harcot vív, feltétlenül szükség van békére a Jisuvban és a Galilában egyaránt. E béké megteremtésében *Salamon Mihály* volt elnöknek országnérsze volt. Ezt a munkát *Palesztina* zsidósága és Budapest zsidósága is egyaránt értékeli. Félreértéseket kellett itt eloszlatni, de bizik abban, hogy a bizalmatlanságot véglegesen igazán a közös munka szünteti meg. Mivel ma a magyar zsidóság létszám szerint Európa második legnagyobb zsidó közössége, a Jisuv érdeklődik mindaziránt, ami itt történik. Be kell vallania azt, hogy nem voltak mindig megelégedve azzal, amit az elmúlt hónapokban a Magyar Cionista Szövetség csinált. Most azonban nagyon kedvező fordulat állott be a Magyar Cionista Szövetség politikájában és ezt a fordulatot a Szochnut támogatni fogja. Erec Jisraelben ma már több ezer magyar zsidó él, a kapcsolatok napról-napra erősödnek. A zsidó állam megalakításával a cionista munka nem fejeződik be. Ezután méltatta *Salamon Mihály* volt elnök érdemeit, majd *Bisseliches Mózes*t, az új elnököt köszöntötte és megáldotta, hogy rendkívül nehéz körülmények között vállalta el az elnöki tisztséget. Biztosítja azonban, hogy a cionizmus palesztinai vezetősége és a magyarországi tábor is őszintén támogatni fogják

MEGHÍVÓ

A ZSIDÓ EGYETEMI HALLGATÓK SZERVEZETE (Zs. E. H. Sz.), a felszabadulás után első ízben, 1948 március hó 20-án, azonban este 9 órakor, a PARK CLUB összes termében (Vorosilov-ut 36. sz.) tartja jótékony célu, reggelig tartó

NAGYSZABÁSÚ BÁLJÁT,

melyre szeretettel meghívja Önt és hozzátartozóit a RENDEZŐSÉG

A tánczenét FILU és SZÓLISTÁI szolgáltatja. — A bárban VADAS ZSUZSA ÉNEKEL, kíséri VECSEY ERNŐ és HOT KLEIN. — A fogyasztási árak luxusadómentesek

nehéz munkájukban. Felszólította a magyar zsidóságot és különösképpen a magyarországi cionista lábort, hogy illeszkedjenek bele a haladó világ vonalába, vegyenek részt a legnagyobb lelkesedéssel és áldozatkészséggel a demokratikus Magyarország munkájában.

STÜCKLER LAJOS

a Magyarországi Izraeliták Országos Irodája és a Pesti Izraelita hitközség elnöke lelkes ováció, majd általános figyelem közepette emelkedett szólásra:

— Zsidó Testvéreim! — kezdte beszédét — Soha nehezebb harcban nem indult senki, mint mi, amikor a magyar zsidóságnak az áldatlan testvérharc megindult. Soha boldogabban zsidó ülésre nem jöttünk össze, mint ahogy ma jöttünk közte zsidó testvéreim. (Nagy taps.) Az aggódó apa, a kétségbeesett apa félkésével vetünk részt abban a küzdelemben, amelyről ma már beszélni nem kell, sőt szerintem, beszélni sem szabad. (Felkiáltások: Ugy van! Ugy van!) Töröljük ki ezt az eseményt az emlékeztetőnkől. Örömmel köszöntöm a Cionista Szövetség érkekeztét. Kívánom, hogy mindazok az öhajok, amelyek itt elhangzanak, az egész zsidóság javára megvalósuljanak. (Taps.) Nincs és nem lehet különbség zsidó és zsidó között, amikor építő munkát kell végeztünk ennek az országnak, demokráciájáért, a magyar demokrácia megerősödéséért. Nem lehet azonban emberi jogokért, haladásért küzdeni az erők összefogása nélkül. Meg fogjuk mutatni, hogy közös nevezőre tudjuk hozni a különböző érdekeket és a magyar zsidóság méltó társa lesz a világ zsidóságának. (Éljenek, viharos taps.) Ebben a küzdelemben zárt sorokban áll a magyar zsidóság azok mellett, akik az emberi jogokért folytatnak odaadó és példanuttató harcot.

Beszédét így fejezte be Stücker elnök:

— Szíven egész melegével üdvözölöm a zsidó közélet régi harcosát: Bisseliches Mózeszt, az MCSz új elnökét és a szövetség új vezetését. Kívánom, hogy azt a zsidó munkát, amit Önök Erec Jisrael érdekében megindítottak, teljes erővel folytathassák és sikerre vihessék. (Taps, lelkes éljenek.)

DR. REINER IMRE

az Ortodox Központi Iroda nevében szólalt fel:

— Régi álma válik valóra a zsidóságnak azzal, — mondotta, — hogy a zsidó állam megvalósuljon. Örömmel értesült azokról a hírekről, hogy Erec Jisz-

raeben a vallásos, ortodox zsidóság és a szabadgondolkodó zsidó fiatalság vállalkozott egyetemesen harcolni a zsidó állam megszilárdításáért, az UNO által megállapított határok megvédéséért. Hiszi és reméli, hogy ez a zsidó állam a Tóra

alapján fog felépülni. Elismerően nyilatkozott Salamon Mihály munkájáról és a Központi Iroda nevében üdvözölte Bisseliches Mózeszt, az új elnököt.

Dr. Benoschofszky Imre budai főrabbi, a cionista tábor nevében üdvözölte Salamon Mi-

hályt és beszéde végén művészi eszen elkészített nagy ezüst szédertálat nyújtott át Salamon Mihálynak.

Végül dr. Kulcsár István, a Magyar Cionista Szövetség alelnöke mondott lelkes hangú márciusi ünnepi beszédet.

A Pesti Izr. Hitközség kegyeletes ünnepe a 48-as zsidó honvédeknek a rákoskeresztúri temetőben levő sirjánál

Az 1848 dicsőséges márciusi forradalomnak örök eszményeit, a Szabadság, Egyenlőség és Testvériség eszméit, fegyverrel is megvédeni kész szabadságharcosok sorában ott harcolt, a minden elnyomás örök ellensége, a zsidóság is. Az első hívó szóra huszezer magyar zsidó ifjú öltötte magára a honvédegyenruhát és vonult Kossuth zászlói alatt az osztrák elnyomók ellen. Sok ezer magyar zsidó áldozta életét a szabadság győzelméért és bár az elnyomók, mint azóta oly sokszor, diadalmaszkodtak, hősi haláluk mégsem volt hiábavaló, mert önfeláldozó szabadságszeretelük nyomán, ha nagysokára is, de mégis megvalósult a negyvennyolcas eszmény.

A Pesti Izr. hitközség centenárius ünnepségei során március 14-én, vasárnap délután a 48-as szabadságharc zsidó honvédekének a régi Váci-ut-i temetőben exhumált és a rákoskeresztúri temetőbe átvitt közös sirja előtt rótták le el nem múlt kegyeletét.

A friss márciusi szélben hajladozó három sudár növesű jegenyefa tövében fekvő emlékműnél a honvédek leszármazottain kívül megjelentek a honvédelmi miniszter képviselőjében dr. Rácz Zoltán lelkész, az Izr. Táborilelkész vezetője, tisztii küldöttség élén Nagy Máthé Zoltán ezredes az I. Honvédkerület, dr. Rados Kornél a főváros polgármestere, dr. Geyer Albert elnökhelyettes a Pesti Izr. Hitközség, dr. Fischer Benjamin főrabbi, a pesti rabbinárus, Simon Dezső elnök, a Munkaszolgálatok Országos Antifasiszta Szövetsége képviselőjében, a Pesti Chevra Kadisa előjáróságát Steiner Marcell elnök, Schwarz Sándor előjáró, dr. Endrei S.

Henrik igazgató és Trebitsch Márk főtitkár képviselték.

Az ünnepséget a pesti zsidó templomok egyesített kórusa Révész Sándor karnagy vezényletével a „Ha Te Istent” kezdetű zsoltárral nyitotta meg, majd Tennenbaum Jakab kántor gyászéneke után

dr. Herskovits Fábián

pesti rabbi lépett a közös sir előtt felállított szöszékre.

Kegyelletes szavakkal emlékezett meg a 48-as szabadságharc zsidó honvédekének hősiességéről, akik avval a hittel harcoltak és haltak meg, hogy utódaik nyugodt korszaknak lesznek boldog és szabad gyermekei. Sajnos, nem így történt, sok, nagyon sok szenvedés és üldöztetés várt a zsidóságra. Üldözték, vádolták és büntették, mert a szabadságért harcolt. Az első világháborúban is hűségesen mellette maradt a zsidóság a 48-as szabadságharc eszményeihez. A háború befejezése után megcsillant a reménye annak, hogy mégis győz március idusának szelleme. Sajnos, a háborúban felszabadult erők újra elnyomták a 48-as eszméket és újra az erőszak kerekedett felül. 48 ideáljai a föld alá kényszerültek. A második világháború szörnyű vérzivatarában is hű maradt a zsidóság a 48-as eszményekhez. Hű maradt azokhoz akkor is, amikor ajkán a Sóna Jiszroel szavaival és a Hatikva hangjaival felemelt fölvet ment a gázkamrákba.

Hálás szavakkal emlékezett meg arról a szabadságról, melyet a nagy Szovjet Hadsereg hozott. És az újra felvirradt és győzedelmeskedő szabadság nemcsak a gettókba zárt halálpártitelléket mentette meg az

életnek, hanem valóra váltotta a zsidó nép kétezeréves álmát és megteremtette a Zsidó Államot. De mint a szabadságharc utáni sötétség erői, most is akadályozzák a szabadság gondolatának győzelmét. Azok a népek, amelyek a múltban is legkíméletlenebbül elnyomták a gyengét, ma ismét akadályozzák a történelem nagy igazságszolgálatát. A zsidó közösség hűségesen önfeláldozóan küzd a győzelemért és győzni is fog a szabadságszerető népek felsorakozó nagy erejének segítségével.

Beszédét a 48-as zsidó honvédekért mondott imával és avval a fogadalommal fejezte be, hogy továbbra is hűségesen, tántoríthatatlanul küzd a zsidó nép a szabadságért és egyetemes emberi béke ügyének győzelméért.

A nagyhatású emlékbeszéd után

dr. Rácz Zoltán

lelkész-ezredes mondotta a következőket:

— A honvédelmi miniszter ur képviselőjében, a demokratikus Magyarország honvédségének kegyelletes tiszteletét fejezem ki az 1848-as szabadságharc zsidó hőseinek sirjánál. A centenáriumi esztendő március 15-éje új korszakot nyit meg a magyar történelemben. Azokat az eszméket, amelyekért a 200.000 fős 48-as honvédseregben 20 ezer zsidó katona is harcolt, életét is a Szabadság, Egyenlőség és Testvériség győzelméért feláldozta, a magyar demokrácia nagyrészt megvalósította. Szívetek vére talán nem hullott hiába. Ezután megemlékezett dr. Löw Lipótról, az első magyar izraelita tábori lelkészről. Majd így folytatta beszédét:

— Most azonban nem csak egy új korszak kezdetét ünnepeljük, amikor a 48-as zsidó szabadsághősök sirjánál tisztelgünk, de a múlt szörnyű vétkeinek, a feudalizmus és Horthy-korszak bűneinek sirja fölött emlékeztetünk ottlét emelünk, szent ottlét, amelyen — engesztelő áldozatként — lelkek üdvére és hősi halálotok emlékére bemutatjuk a már megvalósult szabadságesszék, a Kossuth,

TARTSON LÉPÉS A VILÁGIRODALOMMAL!
IRATKOZZÉK BE

Dr. LANGER NORBERT
ÜTNYELVÜ KÖLCSÖNKÖNYVTÁRÁBA

ANDRÁSSY-UT 58

Belratkozás naponta. Bármikor cserélhet!
ELŐFIZETÉSI DÍJ CSAK HETI 2.50

A pontos megbízható

„DAVAJ” BOY-vállalat
mindent elintéz. — (Ejjel-nappal)
Teher-faxival is.

Király-utca 21. Telefon: 226-893

Petőfi és Tótesics, meg zsidó kortársaik nagyszerű dalmatainak a sötétség és gyűlölet erőit nyert győzelmet: a magyar demokrácia diadalmát. Isten áldása a szabadság szelleme és az utódok kezelethe örököljék sirja fölött.

A főváros polgármestere és Budapest közönsége nevében dr. Rados Kornél koszorúztatta meg a sirt. Tennenbaum Jakab kántor Ék melé rachamim-jai után Duschinsky Jenő lelkész, alezrekes, az izraelita tábori lelkészet helyettes vezetőjének kaddis imájával ért véget a kegyeletos ünnepség.

Március 15. emlékezete a Pesti Izr. Hitközség templomában

Március 12-én, pénteken este a Pesti Izr. Hitközség összes templomaiban a rabbik 1848. március 15-ének 100 éves évfordulójáról emlékeztek meg s mondtak ünnepi imát.

Március 13-án, szombaton délelőtt a dobányutcai főtemplomban az istentisztelet keretében folyt le a hivatalos ünnepség. Ez alkalommal képviseltette magát a kormány, egyes misztériumok, a honvédség, a főváros s egyéb hatóságok. Jelen volt a hitközség elöljárója, élén Stöckler Lajos elnökkel, dr. Geyer Lajos elnökkel, helyettesei és Domonkos Miksa ügyvezetővel. Az egyházi szertartást Linecsky Bernát kántor végezte. Ünnepi hangulatú imát mondott dr. Kátai József rabbi, az ünnepi szónoklatot dr. Herskovits Fábion tartotta. Lelesz szavakban méltatta az 1848-as forradalom és szabadságharc eszméit és célkitűzéseit, s azoknak mai végrehajtóját, a magyar népi demokráciát.

Pálmára mögött,

taloszt, t'filint, mindennemű kőgyeért legolessóbban vásárolhat.

Jahrzeittábla készítés.

UNGÁR MÓRNÁL, Király-u. 17. kapu alatt vagy 1. emelet 4.

Kivándorlók!

Használt és új

hajókofferok és bőröndök

nagy választékban

WEIL Népszínház-26 utca

Telefon hívó: 136-816

SZOMBATON ZARVA

PAPIR, IRÓSZER

üzleti könyvek, kartolatók, amerikai naplók és író könyvek. WEINBERGER ÉS FEJERNÉI, VI., Deák-tér 8. (Anker-palota). Telefon: 426-613.

Glosszák a hétről

AZ „ÉLET ÉS JÖVŐ”, a magyar reformátusok országos hetilapja, a következő címet hirdeti első oldalán: „Zsidókérdés a kékesei konferencián.”

A lap belsejében található cikkből azután megtudjuk, hogy dr. Révész Imre püspök elnökletével egyházmegyei értekezlet volt Felsőszabolcsban. Az értekezlet legfontosabb tárgyát a zsidókérdés képezte, amelyről mélyreható megbeszélés indult meg. Ennek során világossá lett az értekezlet résztvevői előtt, hogy „A zsidóság a maga létértelmét, válságának a megoldását csak az egyházban találhatja meg, abban az egyházban, amely felelősségét a zsidómissziót tartja.”

Szóval: a kékesei konferencián a tértész volt a legfontosabb napirendi pont.

A református papoknak ez az értekezlete kinyilatkoztatta, hogy a zsidóság a maga „létértelmét” csak az ő egyházukban találhatja meg. Nemrégiben közöltük ugyanezen a helyen egy katolikus értekezlet anyagát. Ezen a katolikus értekezleten azt fejtegették, hogy a zsidóság csak a katolikus egyházban boldogulhat.

Mi úgy érezzük, hogy a zsidók sem a református, sem a katolikus egyházban nem találhatják meg a maguk létértelmét, hanem kizárólag saját közösségükben foghatják fel igazi létértelmüket.

A kékesei konferenciához pedig csupán azt a megjegyzést fűzzük, hogy talán helyesebb lett volna, ha a lelkész urak a még mindig sokfelé található nyilasokkal és pogányokkal foglalkoztak volna, akiknek a megteremtése valóban hasznos feladat lehet.

A „SZABAD NEM”, a Magyar Kommunista Párt központi lapja „Három évig jómódban élt az üldözöttek vagyonaiból Kun páter kivégző különítménye” címmel érdekes riportot közöl azokról a nemrégiben közrekerült nyilas tömeggyilkosokról, akik három esztendő bűnjöcsük alatt remekül éltek az általuk megölt zsidók javából és holmijaiból.

Tuboli Miklós és Bokor Sándor végezte ki a budai ortodox kiró Dániel-kórház 90 betegét.

A kivégzés után mindent magukhoz vettek, amit csak lehetett... Szedlacsek kilószámra szerzett aranyakat. Helinger szőlőt vásárolt Pakson áldozatának eladott holmijaiból. Táti Dezsőnek is több kilo aranya volt. Gál György Simonfornyán házat és földet vett a halott dolgokból.

Egyetlen esetről szól a találat. Kun páter kivégző különítményének tagjairól. De ennek az egyetlen különítménynek a története keresztnetszetben mutatja az egész nyilas táblóvilág történetét.

Nem elveért küzdöttek, nem meggyőződésből gyilkoltak a nyilas „urak”. A legközönséges rablógylókosságot követelték el. Azért öltek, hogy aranyhoz és más értéktárgyhoz jussanak.

LUDWIG KOEHLER PROFESSZOR, a világhírű tudós, — mit svájci lapokban olvassuk — rendkívül érdekes előadást tartott a zsidóságról Zürichben. Előző az előadásból ragadjuk ki a következő sorokat:

— Sok kísérlet történt a zsidók átlérésének előmozdítására. Sok kísérlet történt a zsidók megkeresztelésére. De ezek a kísérletek többnyire nem sikerültek, mert keresztényeknek kellett volna lennünk, hogy erősebb hatásunk legyen a zsidókra. Ahogy Nietzsche mondta: „Látani kellene rajtuk, hogy megtörténtek.”

— Emberileg kell közelítnünk a zsidókhoz. És ha előfordul, hogy egy zsidó igaztalan velünk szemben, sose feledjük el, hogy a zsidók mit szenvedtek. A zsidók a világtörténelem legnagyobb rejtélyei... Más nép nem bírta volna el mindazokat a gyötrelmeket, amikben a zsidóságnak Krisztus előtt 586 óta rész volt. És mégis itt vannak. És hűek maradtak hitükhöz és meggyőződésükhöz. És ők voltak azok, akik az emberiségnek adták a szombatot, az Istent, az ótestamentumot és azt, akik a keresztény felekezet Megváltójának nevez. Nagy történelmi feladatot vállaltak...

Tisztujtás a Cionista Szövetségben

A Magyar Cionista Szövetség anyaegyesületének közgyűlése vasárnap délelőtt 9 órakor kezdődött a Fürst Sándor-utcai kulturházban.

Salamon Mihály elnök üdvözölte a megjelent küldötségeket és kijelentette, hogy nem vállalja az újabb jelölést. Ezután ismertette az 1946. évi zárszámadásokat. Dr. Nőgrádi Frigyes, a Magyar Cionista Szövetség ügyésze az alapszabályok módosítását ismertetette, majd Salamon Mihály üdvözölte Bisseliches Mózes, a Magyar Cionista Szövetség új elnökét. Délelőtt 11 órakor a Cionista Szövetség országos értekezletet tartott, amelyen megválasztották az anyaegyesület tisztikarát és az országos intézőbizottságot. Elnök lett: Bisseliches Mózes, alelnökök: Weiler Ferenc, dr. Kertész Sándor, dr. Kulcsár István. Főtáskár: dr. Benoschowsky Ilona, titkár: Szegő Ivánné, jegyző: Markovics Gyula, Vajda Zsigmond. Háznagy: Ligeti Hugoné és Teszler Sándorné. Ügyész: dr. Nőgrádi Frigyes. Pénztáros: dr. Zoltán Jenő ellenőrök: dr. Körösi Ferenc, Vas Miklós. Könyvtáros: Wilder Salamón. Országos intézőbizottság: Grossmann Sándor, továbbá Schwarcz Béla, Herskó Mózes, dr. Grözinger Sándor, Frankel Jenő, Schwarcz Sándor, dr. Sipos Jenő, Gács Teri.

Magyarországi Kialc-ionista Konferencia

Március 13-án tartotta meg az Általános Cionista Blokk ez évi konferenciáját, amelyen az Általános Cionista Blokkhoz tartozó mozgalmak delegátusai, Budapestről és vidékről, jelentek meg. Az időszaki kialc-ionista problémák megbeszélése után megválasztották az Általános Cionista Blokk új vezetését, amely a következő: Elnök: Tómes: dr. Bodonyi Akadár, dr. Grözinger Sándor. Grünfeld Miksa, Lázár Jenő, dr. Nagy László, Reichmann Béla, dr. Schwarz Béla, dr. Weisz Miksa főbíró. Ügyvezető elnök: dr. Frankl Ottó, Főtáskár: Vadnai Andor. A konferencia elhangzott referátumokat dr. Klein Imre, a Jewish Agency magyarországi megbízottja, Löwy László (Debrecen) és Vadnai Andor tartották.

PERZSA szőnyegek

VÉTEL ELADÁS UNGÁR Király-u. 14 és Rakóczi-ut 42

VAS- és GÉPSZAKMÁBAN szak-képzett 50-es zsidó uriember állást nyerhet nősüléssel. Választ „Jó információ” feljégre a kiadóra.

A zsidók kiirtásának tervét már 1942-ben tudták

Morgenthau volt amerikai pénzügyminiszter naplójának megdöbbentő adatai

Irta: HEGEDÜS NÁNDOR

A zsidó világ közvéleményét Palesztina sorsán kívül hónapok óta azok a siralmas teleplezések foglalkoztatják, amiket *Morgenthau* volt amerikai pénzügyminiszter közöl a *Columbian Weekly* népszerű folyóirat hasábjain. Morgenthau naplója súlyos vádat foglal magában az amerikai és angol kormányok ellen. „Amerikának – ugymond – nincs oka büszkélkedni azzal a móddal, ahogy a menekültek problémáját kezelte. Mi Washingtonban már 1942 augusztus óta tudtuk, hogy a náci az európai zsidóság teljes kiirtását tervezi. Mégis a borzalmas náci tervekről szóló

első híradástól kezdve 18 hónapon át a külügyminisztérium gyakorlatilag nem tett semmit.” Így szól a vádirat lényege, amit Morgenthau ír.*

Az amerikai államférfi naplójának megdöbbentő részletei a villám vakító gyorsaságával futnak át a világ zsidóságának idegein. Hogyan? Két évvel előbb már tudták mindazt, ami oly szörnyű ellőködséggel bekövetkezett és nem tettek ellene semmit? Lehetséges lenne ez? Számos cikk és jelentés látható már napvilágot az európai zsidóság tragédiájáról, de ilyen hiteles forrásból és ilyen adatokkal és tényekkel

még senki nem állt a közvélemény elé, mint Morgenthau, akinek, mint az amerikai kormány tagjának módja volt arra, hogy mindent közvetlenül lásson és megfigyeljen. Pájdalom: a teleplezés már nem támaszthatja fel halottainkat, de ismernünk kell a történeteket, mert a zsidóság egzisztenciája ma sem olyan erős és szilárd, hogy az eseményekből okulást ne tudnánk meríteni.

A magyar zsidóságot legközelebről érintik Morgenthau írásai, hiszen ennek a zsidóságnak százezrei menekülhettek volna meg, ha 1942 augusztusában a szövetséges hatalmak megteszik kötelességüket.

Az *Új Élet* terjedelme nem enged meg, hogy teljes részletességében reprodukáljuk

Morgenthau naplójának és hozzácsatlakozó egyre tömegesebb újabb teleplezések adatait, de a legfontosabb tényeket igyekszünk tömören összefoglalni. A történeteket nem kell magunknak megbélyegeznünk, megteszi ezt maga Morgenthau, amikor azt írja, hogy a hivatalos körök semmibevéve rettentő felelősségüket, halogattak mindent, amikor konkrét mentési tervek feküdtek előttük, sőt elfojtották a szörnyűségekről befutó híreket, hogy utját állják a tettekre készülő közvélemény kitörésének. „A pénzügyminisztérium világosan látta a tízenyele szörnyű hónap télettségét, aktatolós ratását, bürokratikus halogatását és olykor szándékos obstrukcióját” – mondja ki megrázó vádját Morgenthau.

Az európai zsidóság sorsa

Az európai zsidóság sorsa körül megindult harcot Morgenthau hosszúnak és szívrehatónak nevezi. „A németek által ellenőrzött Európa zsidósága sorsa forgott kockán. Teljes kiirtásuk fenyegetett. Az volt a reménység, hogy egy részét megmentjük – asszonyokat és gyermekeket talán – mielőtt a koncentrációs laborok kapul és a gázkamrák ajtai becsapódának mögöttük. Volt idő, amikor úgy éreztük, hogy kőfalba üjtük a fejünket. Az amerikai külügyminisztérium nem volt berendezve arra, hogy gyors humanitárius tetteket hajtsa végre. A tipikus külügyi hivatalnok a külügyminisztérium megszentelt elvét követve, hogy a problémákon sokat kell rágódni, amíg megoldják azokat. Számos külügyi tisztviselő igen esekély rokonszenvvel érzett a megaláztatott és eltiportak iránt. A dachau és buchenwaldi borzalmakat fel sem tudták fogni.”

Ez után a lesejtő jellemzés után Morgenthau így beszél el az első jelentések történetét.

Az első híradás egy *Gerhard Riegner* nevű emberől

jött, aki a Zsidó Világkongresszust Svájcban képviselte államroán. Számos uton-módon juttatta el Riegner a maga értesítését dr. Stephen S. Wise-hoz, a Zsidó Világkongresszus elnökéhez. Wise közölte a jelentést Samuel Welles külügyi államtitkárral, aki kérte őt, ne adja ki a hírt, amíg kísérletet nem tesznek a jelentés hitelességének megbizonyosodására. Welles ezután rejtjeles táviratot küldött Leland Harrison berni amerikai követnek, akít utasított, hogy lépjen érintkezésbe Riegnerrel és szerezzon további információt a hírről adott náci-tervekről. Novemberben négy esküvel erősített vallomás jutott be. Teljesen fedték Riegner elbeszélését. Welles átadta a dokumentumokat Wise-nak, azzal, hogy *levegő közbe*.

A közvélemény gyorsan és egyöntetűen reagált. 1942 december 17-én a Fehér Házban kijelentették, hogy az Egyesült Államok politikája szerint meg fogják büntetni a faji és politikai gyilkosságokat. Az angol alsóházban két perenyi esend állt be. A világ zsidóságát riadalom és gyász állta meg.

*Az a távirat, amely először jelentette Hitler terveit az európai zsidóság kiirtásáról s amelyet Samuel Silvermann angol parlamenti képviselő, a Zsidó

Világkongresszus angliai vezetője küldött Stephen Wise főrabbinak, magyar fordításban így szól:

Aug. 24. 42

„A külügyminisztérium utján az alábbi jelentést kaptam Riegner-től Genfből stop most kaptam meg a riasztó közlést, hogy a Führer főhadiszállásán tervet dolgoztak ki és beszéltek még a német megszállás vagy ellenőrzés alatt levő országok 3 és fél-négy millió zsidójának keletre való deportálására, koncentrálására és gyors kiirtására nézve hogy ezáltal egyszer mindenkorra megoldják a zsidó kérdést Európában. A tervek ősszel hajtathatnának végre, a módszereket most beszéljük meg köztük a gázzal való kivégzést stop. Értesülésünket kellő fenntartással továbbítjuk, mert valódiságukról nem tudunk meggyőződni. Az informáló azt állítja, hogy szoros összeköttetései vannak legmagasabb német körökkel és jelentései rendszerint megbízhatók. Kérem mindezt New-Yorkkal közölni. A brit külügyi hivatalnak sem információi nincsenek sem ezt a hírt nem tudja megerősíteni. Samuel Silvermann.”

Ezt a Liverpoolból kábel útján küldött táviratot Wise főrabbi

az amerikai külügyminisztériumhoz juttatta el.

6000 gyilkosság naponként

1943 január 21-én újabb Riegner-távirat érkezett Harrison útján Svájcból. Borzalmas tartalom állt benne. Jelentette, hogy a németek Lengyelországban naponta 6000 zsidót ölnek meg, a németországi zsidókat megfosztották az élelmiszerjegyektől és Romániában a zsidókat éhhalál fenyegeti.

Sumner Welles a kábel dr. Wisehoz tette át. Tömegtiltakozásokat terveztek, a kiszolgáltatott ezrek megmentésének akciója megindult. A külügyminisztériumot heteken át bombázták a tettek hírói kérelmek, mentési tervek, felhívások és segélynyújtási ajánlatok.

A külügyminisztérium azonban nem tett egyebet, mint sereg indokot sorolt fel arra nézve, hogy miért nem tesz semmit. Biztonsági okokat hoztak fel és azzal érveltek, hogy a náciok arra fogják felhasználni a menekültek kiengedését, hogy saját ügyeiket kicsempésszék. „A külügyminisztérium azzal válaszolt a közvélemény nyomására, hogy megkísérelte elnyomni az információk forrását, amely ezt a közvéleményt táplálta.” — írja Morgenthau.

Az új Riegner-távirat után a külügyminisztérium elküldte botrányos 354. számú

kábeltáviratát Harrison berni követnek és ebben többek között ezt az utasítást adja: „A jövőben — azt óhajtjuk — ne fogadjon el jelentéseket azzal a céllal, hogy azokat magánszemélyek számára továbbítsa Amerikába, ha csak ezt rendkívüli körülmények nem teszik indokolttá. Ilyen magántáviratok átmennének semleges országok cenzuráján és szerintünk ezeknek elküldése azzal a veszéllyel járhat, hogy semleges országok megnehezítik vagy megtiltják bizalmas távirataink továbbítását.” Ennek az utasításnak az lett az eredménye, hogy többé nem továbbították Riegner információit és a merényletekről szóló elbeszéléseit, amik Amerikában tömegtüntetésekre adhattak volna alkalmat.

1943 áprilisában Welles, aki nem tudott arról, hogy ez a tiltó távirat elment Bernbe, felhívta a berni követet, küldjön kiegészítő jelentéseket Riegnerrel a zsidók szenvedéseiről. Harrison tehát két hónappal el később adhatta le újabb jelentéseit. Most már 1943 tavaszába értünk. Washington immár hat hónapja tudott tehát Hitler terveiről a zsidók kiirtására nézve.

70.000 ember élete

A németmegszállta Európában a zsidókat tovább győrtözték, mialatt a menekültügyet szígyenletesen elhanyagolták. Morgenthau a következő esetet említi: 1943 márciusában a Zsidó Világkongresszus táviratozott Washingtonba, hogy komoly kilátás van arra, hogy 70.000 francia és román zsidót megmentsenek, ha megfelelő összeget juttatnak el Svájcba. A pénzt összegyűjtötték és készen állt az elküldésre. Nem adták volna tudtul a németmegszállta Európa hivatalos köreinek, honnan jön a pénz, hanem letétbe helyezték volna Svájcban az ő nevükre. Szükség volt mindehhez az amerikai kormány engedélye. A külügyminisztérium azonban azzal állt elő, hogy ez a pénz arra szolgálna, hogy amerikai dollárt juttassanak német kézbe. Erre a pénzügyminisztérium közbelépett. „Arra a konklúzióra jutottunk, hogy ha a pénzt letétbe helyezzük, ezzel megátoljuk azt, hogy a pénz az

ellenség segítségére felhasználható legyen. Ennélfogva javasoltuk az átutalást. De a külügyminisztérium egyik osztálya elszabotálta a memorandum bemutatását Hull külügyminiszternek. Dr. Wise július 27-én magához az Elnökhöz fordult azzal a kérdéssel, miért nem megy el a pénz Svájcba? Roosevelt mélyen meghatotta a zsidók helyzete. Nyomban beszélt Cordell Hull külügyminiszterrel, aki értesítette Morgenthaut, hogy ő sem lát semmi veszélyt a pénz átutalásában, ha azt Svájcban zárolják. Morgenthau megnyugodott. De az engedély mégsem ment el. Harrison berni amerikai követ utasítást kért arra, hogy a zsidók ügyében eljárhat-e az angol követ nélkül. Közben érkeztek Európából a legnyugtalanítóbb hírek. Többek között arról, hogy 4000 francia zsidó gyereket szülők nélkül a legnyomorúságosabb körülmények között vitték el zárt vagonban víz és élelem nélkül. „A fogainkat csikorgat-

tuk tehetetlenségünkben”, kiált fel Morgenthau naplójában.

De a rosszabb még csak ezután következett — folytatja az amerikai államférfi. — 1947 december 17-én kábel érkezett Londonból a külügyi hivatalba. Ez a kábel válasz akart lenni a háborús gazdasági minisztérium egyik levelére. A távirat szerint az angol külügyminisztérium szintén nehézségeket lát fennforogni jelentős számú zsidó megmentése tekintetében. Ennélfogva ellenzi bármely előzetes pénzügyi tranzakció jóváhagyását, jól lehet ezt most már a háborús gazdasági minisztérium is hajlandó volt elfogadni. Morgenthau szó szerint ezt írja minderről: „Ez a néhány sor a brit hidegvér és diplomáciai kétszínűség sántái keveréke, hideg és korrekt és felér egy halálos ítélettel.”

Hónapokon át tartó menetetődzések, halogatás és szabotázs után ez a közzívi levelezgetés elérte a tetőpontját. Morgenthau részletesen beszéli el, milyen kétségbeeséssel szemlélték immár az angol külügyminisztérium késleltető és átkellen befolyását a zsidók megmentésének kísérleteire. Öt hónapig tartott, amíg végre elment december 18-án az utasítás Harrisonnak, hogy kiadhatja dr. Riegnernek a leírhatatlan gyötrelmmel várt pénzügyi engedélyt.

1944 januárjában Morgenthau és Hull ismét tárgyaltak a menekültek felől. Morgenthau dermedten látta, hogy Hull ismét nincs kellőleg informálva mindarról, ami a zsidókkal történik. Morgenthau felhívta a figyelmét, hogy mindaz, ami másfél év alatt történt a külügyminisztériumban, a legsúlyosabb mulasztások krónikáját jelenti. Morgenthau ezután memorandumot készített Roosevellnek, amelyben részletesen felsorolja, hogy milyen hünyök és mulasztások terhelik a külügyminisztériumot a kiirtásra ítélt több millió zsidóság megmentése körül.

Morgenthau naplójának végén így kiált fel:

„Egyetlen igazi amerikai sem lehet boldog annak látására, hogy az Egyesült Államok cserbenhagyja régi felelősségét és megbízhatóságát. Meg kell tennünk mindent, hogy kivesszük a részünket Európa nyomorult népeinek megsegítésében. Ennél kevesebbet tenni: árulás lenne

Amerikának, mint az emberi szabadság és lelkiismeret szülőhelyének hagyományos szerepe ellen.”

*

Az Uj Élet legközelebbi számában ismertetni fogjuk dr. Riegner kiegészítő közlését, amit Morgenthau emlékiratai kapcsán ad a Jewish Affairs című londoni lap hasábjain.

Aut. Orth. Izr. Hitközség Fehérgyarmat

Fehérgyarmat és környékéről

elhurcolt és mártírhálálalt halt deportált és munkaszolgálatos hitvesvérek emlékeztelére hitközségünk elhatározta, hogy

emléktáblát

állít fel.

Felkérjük mindazokat, kik hozzátartozóik nevét megörökíteni óhajtják, hogy ezen szándékukat március hó folyamán Baranyai Lajos hitk. elnöknel bejelenteni szíveskedjenek.

AUT ORTH. IZR. HITKÖZSÉG
FEHÉRGYARMAT

Jó és olcsó

függönytartó

képek
nagy választékban.
Üveges munkát vállalok

Szécsényi

VII., Bethlen Gábor-utca 7 sz.
Telefon: 224-288.

Varrógépek

ipari és háztartási célra. Kőcsönzés, javítóműhely.

GYERMEKKOCSIK

nagy választékban.
Varrógépeket veszek, Bachrach,
Dohány u. 68. Tel.: 222-687.

TALESZ

nagy választékban, kezszér és héber könyvek, vétel és eladás

Jahrzeittábla-készítés.

Tamás Haimnashim, mind a négy rész
20 Ft. MEISELS
könyvkereskedőnél, Dob-u. 13.

NO ÉMI

penzió és Széchenyi-hegyen ujonnan berendezett

GYERMEKOTTHON-a

egész évben nyitva. Elsőrendű orv. ellátás. Érdeklődés: Fehé-utca 11. III. Agancs-utca 3 Telefon: 16-18-12.

Speciális gallérozás!

Ingjavítás, női fehérnemű és ágynemű készítése, hozott anyagból is.

Ingklinika

Szentkirályi-utca 2. (Rákóczi-utnál.) Az „Uj Élet” olvasóinak 10% engedmény. Musz özvegy üzlete.

Katona József:

Emlékezések napjai

I. Mózes emléknappja

Zájin Adár — Adár hetedik napja hagyományunk szerint Mózes mesterünk születésének és halálának évfordulója. Ezen a napon templomainkban Mózesről emlékezünk, az elmúlt év nagy halottairól szólnak és mártírjaink, hőseink, megdicsőült kedveseink nevét vesszük ajkainkra.

Az élet tragikuma nehezedik Adár 7-én a zsidó lelkerekre: minden embernek sorsa, amely Mózes sorsa is lett. Mózes életének egyéni drámája csendül ki Adár 7. napjának emlékezéseiből. Mózes vágyódott az Igéret Földjére. Élete célja, munkássága, tanításai, amelyekkel Izráelt nevelte, néppé tette — mind az ősi földön teljesedett ki. Mózes mégsem mehetett be az országba, hanem idegen földön kellett meghalni: „És meghalt Mózes, az Örökkévaló szolgálója ott, Móáb országában, az Örökkévaló parancsa szerint. És eltemették őt a völgyben, Móáb földjén, Bét-Peórral szemben és senki nem tudja sírját egész a mai napig.”

Miért vágyakozott Mózes olyannyira, hogy eljuthasson Erec-Jisráélba? — kérdik a hölcsék. Talán a dús nedvű eredi gyümölcsök után epekedett, vagy a mezők virágjai, a ligetek zöld lombu árnya után; a Szentföld csörgedező forrásvíze, az ország napsugaras levegője vonzotta; az erdő mélyén bűgő gerle hívogatta, vagy a págony alén sűrű bárány hangja; talán a pusztában tanyázó pásztorok esti tüze csalogatta? Ezekre a kérdésekre a hölcsék így felelnek: sok parancsot adtak Izráél számára, hogy megőrizze azokat és állatuk éljen — de vannak törvények, amelyeket nem lehet megtartani, csakis Erec-Jisráélban. Mózes, a zsidó nép törvényhozója ezért vágyakozott arra, hogy Erec-Jisráélba jusson, hogy Isten törvényeit maradéktalanul megőrizhesse és megtartassa a néppel.

Most százvezrek epekednek a Szentföld felé, arra vágyódnak, hogy összetört életüket újjáépíthessék és a jövődö hitével építsék az ősi új hazát. Erős lelkű, izmos, bátor-sellemű ifjúság nővekszik, új generációk fejlődnek a

zsidóságbán: egyetlen céljuk van, eljutni a Földre, művelni azt és művelni önmagukat, jobbat, szebbé tenni sorsukat s vele szolgálni az emberi haladást. Az egész világon most a zsidók visszafajított lélekzettel figyelik Erec népének küzdelmét a Zsidó Államért. És szerte a világon megfeszülnek az erők, hogy résztvehessenek abban a küzdelemben, segíthessék azt a hősi helytállást, amely ott a Szentföldön vas és vér tüzes csatája. Az emberiség jobbik fele is együttérzéssel és segítő akarattal kíséri figyelemmel a Zsidó Ország újjászülésének csodáját és résztvevő emberiséggel látja a nagy küzdelmet.

... Adár 7-én, Mózes alakjának felidézésében mi arra gondolunk, hogy ez a nagy, szent vágyakozás, amely most eltölti a zsidó lelkeket Erec-Jisráélért, a mi mesterünk halhatatlan szelleméből van átörököltve mindenki lelkébe. A szentföldi édes gyümölcsért, zöld ligetekért, a patakok vizéért, ringó kalászu mezőkért, a pusztában terelt nyájokért, azért epekedik, azért vágyakozik minden zsidónak a szíve, mert Mózesről örököltük, hogy az ő tanát a szent hazában őrizzük meg, az ő parancsolatait a Szentföldön tartjuk meg. Minden egyes zsidó lelkének mélyén tudva, vagy öntudatlanul él egy érzés: az új honfoglalás, Mózes honalapítása — akkor lesz a Szentföld Zsidóország, ha ott Mózes szelleme valószínű meg, az örök örökség, amelynek hordozója Izráél minden gyermeke. Mózes törvényeit csakis Erec-Jisráélban tarthatjuk meg teljességgel — tanítja a hagyomány — és ha ott győz a mózesi törvény szelleme, kimagyarázása megerősíti a törvény magatartásában az egész világ zsidóságát: ha újra otthonra talál a Törvény a

földön, akkor az egész világon ahol zsidók élnek, őrzik majd Mózes hagyatékát.

... Ez évben, Adár 7-én, amikor Mózesről emlékezünk, mártírjainkra, hőseinkre, a megdicsőült lelkekre gondolunk, Mózes szellemében a Tan, a Törvény megőrzésével és megerősítésével akarjuk építeni a jövőt, így szolgáljuk a hagyományt és — a jövődöt Erec-Jisráélért...

*

II. Az emlékezés szombatja

Minden évben a zsidó templomokban a második kitüntetett szombat így emlékeztet: „Emlékezzél meg arról, amit Amalék tett veled az uton, midőn kivonultatok Egyiptomból: hogy rád támadt az uton és levágta közüled mindazokat, akik gyengülten elmaradtak mögötted, midőn te bágyadt és fáradt voltál és ő nem félté Istent. És lészen, midőn nyugalmat szerez néked az Örökkévaló, a te Istened, minden ellenségedtől körös-körül, az országban, amelyet az Örökkévaló, a te Istened ad neked birtokul, hogy elfoglaljad, töröld ki Amalék emlékeztetét az ég alól. Ne felejtst!”

Mindig Purim előtti szombatunk hangzik fel az az ige templomainkban, midőn mielőtt a sorsforduló napjához érkezünk, a Szentírás szavai emlékeztetnek. Kell-e az emlékeztetés? Vajon tudunk-e felejtetni? Kell-e emlékeztetés a bibliai idők, hisz saját életünk történelmivé távolodó eseményei is intenek felénk? Időben távolodnak tőlünk a tegnapiak, a múltnak történetei, de ami belőlük fájdalom a lélekre hullott, a szívünkbe mart, az nem távozhat, nem távolodhat el tőlünk soha. Velünk van, bennünk él, amíg élünk.

Sábbász Zóchaur, az emlékezésnek szombatja gyűlöletre

emlékeztet minket, de nem azért, hogy gyűlöletet szítson bennünk, hanem azért, hogy arra a gyűlölségre emlékeztessen, amely ellenünk parázslak, lángol a bosszúra vágyó szívekben. Azért emlékeztet e szombat, hogy soha ne engedjük azt, hogy az izzó gyűlölet ismét fellobbanjon. A lappangó haragos gyűlölet pusztító heve olyan, mint ama amáléki seregnek dűhe, amelyik alattomosan járt a zsidó nép után és levágta azokat, akik gyengék voltak, fáradtak és a seregtől elmaradtak.

A zsidóság léte örök tiltakozás a gyűlölet ellen, történelmünk fájdalmas emlékezései mind-mind gyűlölet-időkben fogantak. A zsidóság mindig, mindenütt kisebbség volt és így a gyengébb — ezért önmagáért is, meg az emberi élet megnemesedéseért is mindig küzdenie kellett a gyűlölet ellen. A sors legkegyetlenebb csapásait mindig az okatlan gyűlölség mérte ránk, életünk minden szenvedése igaztalan gyűlöletből ért bennünket. Ezért a zsidóság tudja, hogy mindig annnyival több biztosítéka lehet jövőjének, amennyit a gyűlöletből meg tud semmisíteni, azáltal növekszik létének és fennmaradásának esélye, ha fokozott erőt fejt ki a gyűlölség ellen. Mindig annnyival több reménye van boldogságunknak, amennyi győzelmet aratunk a gyűlölség szellemével szemben.

Igy az emlékezés szombatja harcra hív a gyűlölet ellen, nagy, szent küzdelemre, amely Isten háboruja a gonosz ellen a jónak csatája a rossz ellen, az igazi béke akarata, amelynek diadala győzelem minden ellenségeskedés felett... Kövessük az emlékezésben és küzdelemben szent szombatunkon a prófétai ígét: „Menj, pusztítsd el a vétkezőket, Amalékot, viseld hadat ellene, míg megsemmisíted őket!”

„Lilly” NŐI DIVATSZALON
BUDA - különlegességek

BLOUSE specialista

FORRÓ ALADARNÉ
a volt SZÁSZ KAROLAI cég vezetője
IV., Petőfi Sándor-u. 2. sz. földemelet

A Pécsi Izraelita Szentegylet
sírkerájában

**a beültetések
megkezdődtek.**

Erdeklődni lehet a Szentegylet
irodájában: Pécs, Fűrdő-utca 1.

Áruszállítás - Incasso - Kézbesítés

REPÜLŐ BOY
GARANCIÁVAL ELINTÉZI

Telefon: 423-526, 120-541. — Holló-u. 11. ó-u. 15.

Vidéki megbízásokra külön osztály!

Kossuth világtörténelmi szabadságzászlaja

Irta: Bíró Pál

Annak előtte és annak után, hogy Kossuth Lajos kíséretével, az amerikai kormány „Mississippi” hajóján török fogságból 1851-ben az Északamerikai Egyesült Államokba áthajózhatott és itt 1852 januárjában a washingtoni kongresszus elnöki székéből világraszóló szabadságkiáltványát elmondhatta, — egy felelőtlen diadalutján, meghívott vendége és ragyogó szószólója volt, New-York, Philadelphia, Baltimore, Washington, Annapolis, Harrisburg, Pittsburg, Cleveland, Columbus, Cincinnati, Indianapolis, Madison, Louisville, Neworleans, Montgomeri, Boston, stb., stb., akkor 15 állam számottevő városában, a szabadság, függetlenség és emberi jogegyenlőség eszményeinek.

E diadalutja emlékeit őrző ereklyéket, Kossuth halála után fia, Ferenc és Lajos Tivadar, a Magyar Nemzeti Múzeumnak ajándékozták. A szebbnél szebb és érdekesebb ereklyegyűjteményben látható, többek közt egy aranyozott ezüstmedálion, Washington hajfűrtjével és miniatűr arcképével (Philadelphia ajándéka) hátulján a véséssel: „There is no difficulty to him who wills.” (Az akarat nem ismer akadályt.) Majd New-York város ajándéka, mint Washington „méltó szellemi társának”: Washington György tábori kardja, mellyel kivívta az Amerikai Egyesült Államok függetlenségét.

Kossuth Ferencről hallottam, hogy atyja, kinek szívével ez ereklyék legnagyobbja és legkisebbje is az emlékezés gyönyöreivel volt egybeforrv, — amerikai sikerének, amiből nem is diplomáciai, de szellemi vonatkozásban világtörténelmi értékét abban a zászlóban látta, mellyel Baltimore küldöttsége ajándékozta meg New-Yorkban, 1851 december 10-én. Magyarázatot nem fűzött e közléshez. Ezt magam konstruáltam meg.

Az ajándékba kapott, művészi kivitelű zászlót, Washington, Kossuth és Mózes alakja díszíti. Az Egyesült Államok Washington, Európát Kossuth és (az emberiség bölcsőjét) Ázsiát Mózes alakja illusztrálja... (Mózes közepén, magasan áll és kezét áldóan terjeszti ki Washington és Kossuth feje fölé.)

Világosabb értelmet nyer ez illusztráció a történelmi tény által, hogy Washington, az első

elnök esküje óta, az Egyesült Államok minden elnöke, hivatása öntudatát az Ő- és Új Szövetséget magabafogató, isteni rendeltetésében elválaszthatatlan Bibliára tett esküjével fejezi ki...

De jelképezi e zászlónak épp e három világtörténelmi hőse a rabszolga és jobbhagyományok ellen való történelmi világküzdelmet, a Teremtés által szabadnak teremtett ember felszabadítására...

Washington végrendeletében adta vissza rabszolgáinak a szabadságot és ezzel Lincoln küzdelmének győzelmét érte ki. Kossuth, a hőskoros kurucz ezredes, Esze Tamás elárulásának és leveretésének csorbáját köszörüli ki, 1848—49 küzdelmének fókuszába ékelve a jobbhagyfelszabadítást. Mózes, egy világhatalmu Faraóval szemben szabadtítja ki népét rabszolgaságából és vezeti a világot az egy Teremtő egy világ próféta-tenítésének antikaini útjára...

*

Madách Imre „Mózes” cimen ötfelvonásos tragédiát írt e new-york-baltimore-i zászlóképről az emigrációból hozza került utakon beszivódott hírlékek sugalmából. Ifj. Ábrányi Kornélól tudom, beavatott akadémikusok jól tudták, hogy Madách e tragédiájával a szabadságharcnak és hősének, Kossuthnak tragédiáját írta meg. Hiszen akkor Kossuthról csakis képletes formájú tragédiát írhattak.

Mégis, mert e képletlenségről süttögtak, mint ahogyan később Jókai „Köszívű ember fiai”-ról süttögtak, hogy főhőse alakját a Tisza családról, a „Politikai divatok” Pusztafiában Petőfiről adott képet: a „Mózes” legendás népszabadjó harcának e főhőseivel illusztrált e Kossuth-tragédia sorsa meg volt peesételve: a lojális Akadémia lektorai szinpad előadásra elköszelhetlennek minősítették. Lett belőle könyv, avagy mondjuk inkább kézirat-tragédia. Egy-egy részét később, így egyet-egyet ifj. Ábrányi Kornél bátrabban átadott a nyilvánosságnak.

5 m (25 köbméter) liftvan összes költségei, magyar határig, Ft 9000.—

Butor, Ingóság és áruszállítás a világ minden részébe
Okmányok beszerzése

Herczeg Elek Nemzetközi Szállítványozó Vállalat
Budapest, V., Aulich-u. 1. Tel.: 121-259

Pályázati hirdetmény

Az American Joint Distribution Committee magyarországi elnökségének adománya lehetővé teszi tanulmányi ösztöndíjak nyújtását zsidó vallásu egyetemi és főiskolai hallgatók számára.

A Magyarországi Izraeliták Országos Irodájának Ösztöndíj Tanácsa

pályázatot hirdet ezen ösztöndíjakra, melyeknek összege 1200.— forint, amely hathavi egyenlő részletben fog folyósítani.

Amennyiben a Joint magyarországi elnökségének újabb adománya ezt annak idején lehetővé teszi, az ösztöndíj folytatólago- san további hat hónapra fog folyósítani s így összege eléri a 2400.— forintot.

Pályázhatnak igazoltan zsidó vallásu, jeles tanulmányi előmenetelű budapesti és vidéki egyetemi és főiskolai hallgatók.

A pályázati feltételek egyébként azonosak az Ösztöndíj Tanács által korábban meghirdetett u. n. angol ösztöndíjak feltételeivel. Az ezen ösztöndíjakra annak idején beadott pályázatok — amennyiben a pályázó ösztöndíjat nem nyert — továbbra is érvényesek. Ilyen főiskolai hallgatóknak tehát újabb pályázatot beadni nem kell.

Pályázatok a Magyarországi Izraeliták Országos Irodájánál adandók be, VII., Sip u. 12.

Pályázati határidő: 1948. április 1.

A Magyarországi Izraeliták Országos Irodája
Ösztöndíj Tanácsa

A Moszkvai Zsidó Antifasiszta Bizottság valószínűleg bekapcsolódik a Zsidó Világkongresszus munkájába

Az Új Élet már beszámolt arról, hogy a Zsidó Világkongresszus február közepére tervezett montreuxi ülésükét május 18-ra halasztották.

Az ülészak elhalasztását hármas ok tette szükségessé.

1. Palesztina mai helyzetében rendkívül nehéz lett volna az ottani zsidóság vezetőinek huzamosabb időre külföldre elutazni. Ugyanilyen nehézségek merültek fel az Egyesült Államok zsidó szervezeteinek vezetői részéről is.

2. Nagyjelentőségű tárgyalások folynak a Zsidó Világkongresszus elnöksége és a moszkvai Zsidó Antifasiszta Bizottság között. Remény van arra, hogy a moszkvai Zsidó Antifasiszta Bizottság delegációja későbbi időpontban már résztvehet a Zsidó Világkongresszus montreuxi ülészakán.

3. Zsidó Állam megalkotása új helyzetet teremt nemcsak a palesztinai, hanem a Palesztinán kívüli zsidóság számára is. A jövőben esetleg új módszerekkel bízható meg a különböző országokban élő zsidóság küzdelme jogiért és életlehetőségéért. Majusban már tisztán látható lesz, hogy valóban megvalósulhat-e — az Egyesült Nemzetek

barátozatának megfelelően — az önálló Zsidó Állam.

E hármas ok érthetővé teszi, hogy a Zsidó Világkongresszus a montreuxi ülészakot későbbre halasztotta.

Amikor a Szovjetunió olyan nagy szerepet játszott az önálló Zsidó Állam megteremtésének előkészítésében, rendkívül fontos lenne, hogy a moszkvai Zsidó Antifasiszta Bizottság delegátusai is résztvegyenek a Zsidó Világkongresszus munkájában. A Szovjetunió zsidó delegációjának részvételét megelőzően tisztázni kell azonban még bizonyos részleteket a moszkvai Zsidó Antifasiszta Bizottsággal. Ez időt igényel, de májusig feltétlenül elintézhető. A Zsidó Világkongresszus exekutívja tehát az elhalasztással időt nyer ahhoz, hogy a szovjet-zsidó szervezettel a még tisztázandó kérdéseket megtárgyalja és így májusra minden valószínűség szerint a moszkvai Zsidó Antifasiszta Bizottság képviselői is megjelenhetnek a Zsidó Világkongresszus montreuxi ülészakán.

Pécslek!

Szerencsétlen deportáltjaink és munkaszolgálatosaink

emlékművét

a gettó elhurecolásának negyedik évfordulóján

július hó 4-én avatjuk fel.

Felkerülünk mindenkit, akiknek rokonát, ismerőst Pécsről vitték el, hogy azok neveit azonnal közölje. Pécsi Izraelita Hittársaság.

Egy református lelkész, aki magára tüzte a sárga csillagot

Dr. Takaró Géza newyorki esperes nyilatkozata az Uj Élet számára

Az idő 1944.

Magyarországon a gonoszság és a félelem lett urrá.

S ebben az időben a roosevelti szellemet világűrbe sugárzó amerikai rádió adásában egy hang Isten nevével igyekszik véget vetni a gonoszságoknak és bátorítani a remegőket. A megfélemlítettek már nem igen hallják ezeket a szavakat, mert már nincs rádiójuk és a gonoszak nevében a hivatalos apparátus tiltakozott dr. Takaró Géza newyorki református esperes prédikációi ellen.

Nem hírták elviseelni az igazságot.

Jaross Andor belügyminiszter pedig dührohamot kapott, amikor hallgatta, hogy ez az igazi pap, egy rádióban is közvetített istentiszteleten az üldözöttekkel való együttérzése kifejezéséért a ruhájára feltüzte a sárga csillagot. S innen megindult parancsszóra az amerikai ötödik oszlop, támadást támadás után intézett dr. Takaró Géza esperes ellen.

Ezzel a pappal — aki most mint a kormány vendége érkezett a centenárius ünnepségekre — ülök szemben és hallgatom, amit mond.

Amíg beszél nemesak szavára figyelek, hanem arcára, mozdulatára is.

Emlékemben hirtelen a mártírelű Hock János szeme mosolyog, annak a katolikus papnak volt hasonló a tekintete: puha, meleg, szívet látó. Azt hiszem, az ilyen kiváltságosan jóknak kell is hasonlítaniok egymáshoz.

— Vámbéry Rusztem Svédországon át juttatta el hozzám — mint érdekességet — a hivatalos tiltakozást ellenem — beszéli dr. Takaró Géza esperes — és én örültem, mert ezzel is bizonyossá tették, hogy jó úton járok, amikor a külföld előtt titkolni kívánt gonoszságok ellen tölem felhőtlen küzdök. Nem tettem mást, mint barátommal, Tóth Lajos egyetemi tanárral, az egyházi világi gondokkal egyetemben, a szeretetet hirdetem és ezt nem hírták elviseelni.

— Hogyan történt a csillag fellelése?

— Amikor megtudtuk, hogy az Óhazában a Dávid-csillag viselésére — megszégyenítésként — kényszerítik a magyar zsidóságot, a husvéti istentiszteleten szót emeltem ellene. Ezen az

istentiszteleten nemesak az én egyházamhoz tartozó hívek, hanem katolikusok, baptisták, zsidók is olyan számban jelentek meg, hogy nem fértek el a templomban. Az istentiszteletet a külügyminisztérium, illetve az „Office of War Information” az összes amerikai és közvetítő állomásokon szétszórta és hanglемеzre vette fel. Ekkor történt, hogy az üldözöttekkel való együttérzés és az embertelenség elleni tiltakozás kifejezéséért az istentiszteleten Dávid csillagát ruhámra tűztem. Száz és száz ilyen csillag volt készületben és a templomban összegyűlt hívők felszólításomra követték példámot és sárga csillaggal ruhájukon hagyták el a newyorki református templomot.

— Milyen visszhangja támadt?

— Az akkori magyar hatóságok megtámadtak, viszont szerte a világból kaptam a biztatókat, hogy folytassam a rossz elleni küzdelmet. Sajnos az amerikai magyarság egy rétegében is elégedetlenkedtek és egyik paptársam írásban támadott meg, amire én „Ki a gyilkos?” címmel válaszoltam a clevelandi „Szabadság”-ban. És Newyorkban sokáig volt látható egy plakát, rajta fehér keresztek a pusztaságban és közöttük elszórtan egy-egy dávidcsillagos fejfa, alatta pedig ez állt:

„They all died together,
That we may live together”

— Azt jelenti: „Együtt haltak meg mind, hogy mi mindannyian együtt élhessünk.”

— S ez az együttélés bekövetkezett legalább az amerikai magyarság sorában?

Sajnos, még ott sem. Azok, akik akkor tiltakoztak ellenem, ma sem kívánják.

— Kik ezek?

— A Magyarok Szövetsége fedőnév alá igyekeznek tömörülni a reakciónak, a békétlenség akaróknak haszonlesői, ezek most az innen kiszököttek romboló vezetése alá kerültek és a félrevezetettek elhiszik a rágalmakat. Az embergyűlölet,

az antiszemitizmus beléjük ragadt és nem is akarnak megszabadulni tőle, mert ez az egyik éltető elemük.

— Hisz, nagytiszteletű ur, abban, hogy béke lesz?

— Természetesen, én békét akarok, tehát a békében hiszek. Aki háborút akar, az a háborúban hisz.

— Az amerikaiak miben hisznek?

— Maga a nép feltétlenül a békében hisz. Ez pedig nemesak megnyugtató kijelentés akar lenni, hanem a tények megállapítása. Az atombombások és az amerikai nép között egyre nagyobb a szakadék és az uszító propagandának egyre kisebb a visszhangja. Az emberek végre nyugalmat és békét akarnak.

— Mi a véleménye nagytiszteletű urnak a zsidóság mai helyzetéről?

— Rossz. A háborus uszítók bevált módszernek hiszik most is a zsidókérdés fenntartását és a hitleri receptet használják. De amilyen mértékben erősödnek majd a békepártiak, olyan mértékben ébred fel majd a világ lelkiismerete az igazságtalanul üldözöttekkel szemben. Nem hangzatos szökevényként mondom, amikor kifejezést adok annak, hogy a földön is a jó fog diadalmaskodni a rossz felett.

Amikor dr. Takaró Géza newyorki magyar esperes ezeket mondja, szemében már nem puha melegség csillan, hanem diadalmas erőt sugároz.

S bucsuzáskor jól esik megszorítanom kezét annak az embernek, aki azért küzd, hogy a jó győzzön a rossz felett...

JAK SÁNDOR

Hívjon!

Jöjjön!

Veszek magas áron szőnyeget, porcellánt, lőgépet, régiséget, férfi és női ruhákat, perzszakabátot, lényképezőgépet, festményeket.

GERSTL—MAJOROSI

VIII. Eszterházy-u. 17. (Sándor-utca sarokánál). Tel.: 135-077.

Idősebb intelligens nő elvállalná

1-2 gyermek felnevelését és szolgálatát. Felka-utca 3. IV. 1.

JÓTÉKONYCÉLU BAZÁRT

rendez a Budapesti V. ker. Izs. Nőegylet e hó 21, 22, és 23-án a Fürst Sándor-u. 21/b. a kultortereben. Árúkat naponta d. e. 9-órától d. u. 1-óráig. Minden kapható, ami a háztartásban szükséges, kozmetikai cikkek, gyermekruhák, játékok a legváltozatosabb, legkülönfélébb anyagok és elkészített tárgyak.

Azzal a felemelő tudattal vásárolhatnak Hittestvéreink, hogy filléreik és forintjaik az özvegyek és árva, nélkülözők és szenvedők könnyeit segít lefolytatni.

Jöjjetek, vásároljatok, hogy segíthessünk!

Budapesti V. ker Izs. Nőegylet

Dr. SZEMERE SAMU előadása a Magyar Tudományos Akadémián

A kulturvilág ezekben a napokban, a nagy alkotókat megillető hódolattal, idézi Giordano Brunó emlékét, születésének négyszázadik évfordulója alkalmából. A Magyar Tudományos Akadémia szintén felsorakozott az ünnepők táborához. Pénteken délután a Magyar Tudományos Akadémia ülésén dr. Szemere Samu akadémiai tag tartott Giordano Brunóról előadást. Dr. Szemere Samu írta meg évtizedekkel ezelőtt Giordano Brunóról a legrészletesebb és legplasztikusabb monográfiát. Jubileumi előadása a legjobb francia esztétikusokat juttatta emlékeztetünkbe, akik mesterei, művészei a tollnak, stílusnak s egyben értői és megértői a nagy alkotók műveinek.

Dr. Szemere Samu Giordano Brunót egészen közel hozta hozzánk. Mesteri összefoglalását adta Bruno gondolatrendszerének és a filozófus alakjának jellemzésében kiemelte azt, ami a haladás és fejlődés szempontjából a legnagyobb jelentőségű: a tudományos gondolkodás szabadságáért való küzdelmet és elhivatott vértanuhalált. Dr. Szemere Samu Giordano Brunóról szóló előadása tüntet az alkalmi megemlékezések keretein. A világ-zseni előtt mélyen hódoló és ezt a hatalmas egyéniséget szinte szobrászi plaszticitással megjelenítő előadást a nagyszámú közönség lelkes tapsa köszönte meg.

(GERVAI)

Uj jiddis nyelvű folyóirat jelent meg Moszkvában

Moszkvában, a Szovjet Író-egyesület égisze alatt új jiddis folyóirat indult meg a „Haza” címmel. A folyóirat többek között D. Bergelson új regényének a „Két világ”-nak első részét közli, amely az autonóm zsidó közönség megszervezésének első éveiről szól. Anna Stelmach elbeszélését, „A nagyapa leszármazottai” (az urali építkezésekről) és egy ismert zsidó, Der-Nister riportját: „A gyarmatosokkal Birobidzsánban.” A kritikai részben a következő cikkeket találjuk: I. Dobruskin: „Az író és az olvasó”. M. Notovics és S. Robitmann: „Az októberi forradalom és a szovjet zsidó irodalom”. I. Nusinov: „A zsidó kultúra 30 éve Szovjet-országra”. A folyóirat két-havonként fog megjelenni.

KERESEK egyszobos komfortos lakóházat, társbérletet első emeleten, Aréna vagy Thököly utca környékén, Széchenyi, Sat. László-ut 36.

Tizenöt sváb gyerek és egy zsidó asszony

— Emlékeimből —

Írta: Szilágyi Géza

I.

A TEMESVÁRI BELVÁROSNAK, ennek az ötven évvel ezelőtti évszázados sáncoktól és árkoktól már céltalanul és értelmellenül „körülbástyázott” várjelleképnek — *Dickens* „ödon regiségek városrésznének” — keresztelte volna el — egyik főtere a *Parade-Platz*, magyarul túlságosan szabad fordításban: „*Disz-tér*” volt. Ezen a tere „pompázott” (egy korabeli helyi élelaphoz olvastam ezt a kissé túlzó ígét) a városháza, a lakarképénztár kécsmeletes „felbőkarcolója”, a piarista altyáknak a gimnázium melletti vén temploma, a hadtestparancsnokságnak „palotája”, a nyilvános kávéházas tisztikaszinó, kulisszaként körülövezve a tér közepén a múlt század ötvenes éveit és a *kajánul terpeszkedő emlékszobrot*, amelynek eredeti cédje: a *magyar szabadságharc vérbefojtásának durva glórfikálása volt*. Gyermekkoremban a szobor talapzatán állati alakok, köznyelven *bestiák*örtelmeskedtek, a temesvári közvélemény szerint ők jé képezték a levett magyar forradalmárokat. Később a szoborról *lekerültek* a Bach-korszaknak a magyar világban mégis már *anakronisztikus emlékei* és állítólag valamely múzeumban őrizték ezeket a kőből faragott ócsarlásokat!

A Disz-léren a sok hivatalos és félhivatalos épület között szinte csak restelkedve húzódott meg egy-két üzlethelyiség: papírkereskedés, bőrárak boltja, kesztyűs üzlet. Nem mondhatnám, hogy ülésekű vásárlók Jekoptatlák e boltok kilencseit. Csend, méltóságos csend ült meg a teret napközben, még a városláza sem bátorodott a nagyobb forgalmának megfelelő élelkségre. Csak a lisztikaszinó nyílvános utcai kávéházának asztalairai előtt estelefé korzózó népség, katonaság, diákság nem lármás, a hadlestparancsnoksági „udvarlariás” épületének fékező szellemétől regulázot zsbongása vitt valamelyes mértéktartón élelks hangszint a tér esendébe.

11

A DISZ-TÉR egyik sarkán, a hadtestparancsnokságnak már-már árnyékában, szerénykedett egy kicsi üzletember, az antikvárium. Parányi bolt volt ez, tele könyvekkel, főképpen használt tankönyvekkel. A középiskolások „zsidó könyvesboltjának” hívták, mert tulajdonosa bevallottan, sőt büszkén zsidó volt, tetejébe Galiciából Temesvárra származott lengyel-

zsidó, aki azonban egynehány év múlva már jobban és választékosabban beszélt magyarul, mint sok helybeli sváb honorácior, aki Temesvárott született, vagy valamelyik környékbeli vágyálmélet faluból került „Kisbácsba” (*Klein-Wienbe*), ahogy akkorlájt az osztrák császárváros kulturáját majmoló „délvidéki metropolist” becézték. Az antikvárius egyébként különös, a magyar fűnek, persze *csakis a magyar fűnek* szinte trágárul hangzó nevet hozott *gyanútlanul* magával galliciai szűfőfölgjéről. A vástott diákoknak kedvük tellett abban, hogy tréfál, sőt csufol üzenek ebből a névből, módosítsák, torzítsák, ferdesítsék, míg aztán tisztés társaságban igazán *kimondhatatlanná* szennyesedtet. A derek antikvárius büszke volt arra, hogy a *kegyesrendi professzoroknak* pontosan fel tudta sorolni a *latin és görög klasszikusoknak* a felső gimnáziumban szükséges, akkoriban még jórészt külföldi kommentáros kiadásait, kiadásuk éve és a kommentárok nemzetisége szerint: a *zsidó hifoktatók* előtt pedig minden gyakorlati cél nélkül, pusztán az egykori jesiva-bócher heves ambíciójából, valósággal kérdéskő vizsgáttett a különböző *talmud-kiadásoknak* megdöbbenően aprólékos könyvészeteiből. Ez a tudóskodó „öndondás” csak évek múlva jött rá arra, hogy az ő neve bizonyos megcsontulás után mit jelent „édes honi nyelvünkön”. (Asszimilációs buzgóságában mindig *igazán utérzett melegséggel* emlékezett meg második házaja, választott házaja nyelvről.) Amikor aztán felfedezte, hogy ugyszólván lehetetlen neve van, hirtelen elhatározással „ötven krajcáros magyarnak” — ez volt az anliszemilizmus terminológiája — csapott fel: ötven krajcáros bélyegcsej ellátott kérvény útján megváltoztatta nevét és *magyar nevet váltott*, oly szépel, amelyről már az első hallásra leritt frissen magyarosított volna.

III.

A RÉGI ISKOLÁS KÖNYVEK
derék és becsvágyó forgalmazó-
jának volt egy fia, velem egy-

korú. Egy izben az elemiből hazamenel, nyár eleje volt, békésen baktattunk a Disz-ér felé, az ódonászt *törpe könyvesboltjához*. Ott szoktam elbucuszni iskolatársamtól, hogy egyedül folytassam utamat hazáig. A bolt előtt szoktam látvány kellettel fel rajdolt figyelmünket. Vagy *tizenöt síheder* verődött össze, csupa vadul ordírozó fickó. Egy részüket jól ismerem. *Szabó gyerekek* voltak, vellem jártak iskolába, hústak és tudatlanok, de ha tantárgy lett volna a *zsidók gyórázása*, abból megérdemezték volna a kitünő osztályzatot. Az ódonászt hivogatták macaként, de nem úgy magyar néven, amely a bolt lejárata felett már ott ékeskedett az üzlet cégábláján, hanem *régi lengyel-zsidó* néven, amelyet egymásután harmincszor is elbűgtek gyórázatlanon föltelenné csufilva. Megdermedve hallgattam őket. Majd a megvadtú fickók rázendítettek arra a nőlára, amely *hűségesen végig kísérte egész elemista koromat*, így rikácsoltak:

Jidalach, jidalach,
Hep, hep, hep.
Gänsefleisch is' fett, fett, fett.
Schweinefleisch is' gut, gut, gut.
Oh du elenda', stingata' Jud.

Ez a „vers”, a sváb költészet epigrammatikus remeke a maga penetráns szellemiségében, hevenyészen fordítva így hangzik:

„Zsidócska, zsidócska,
Hep, hep, hep.
Kövér libahúsnál nincs izesebb.
Disznóhús is jó, jó, jó,
Óh, te nyomorult blődös zsidó.

Előbb még emberibb hangon gajdolták, majd egyre hangsabban üvöltve, végül már *toruk szakadtából*, a szertelen igyekezetből *elkélkülve*, kidülledt szemmel, *belebödülve a gyűlölet beteg mámorába*.

A holts, aki Lengyelországban hajdanában-danában már átesett állfajta viharokon, nyugodtan állította a lármát. Sokkal kevésbé bírta idegekkel a féktelen zenebonát az antikvárius felesége. Mig férje szinte szoborszerű nyugalommal üzte küszöbéhez hozzagyökerezve

várta a fejleményeket, az alacsony, sovány asszony sikkítva, vislva, az elkecseredestől hörögve *rontott ki az utcára és karmolva, harapva, rugdosva nekiest az üdölt sváb gyerekeknek, az egyellen szóval szidva őket, amelyet, ellentétben jóval laundékonyabb férjével, elcsajlított a magyar nyelvűből. Mint véresevijoggal tört ki szájából liszter is, százszer is, szakadatlannul, meg nem állíthatóan, el nem némíthatóan:*

— Betjaren, betjaren, betjaren! —

A tulerőben levő pogromisták felöltöttek az első pillanatban megdöbbentek a fékevesztett dübökkel ellátó elemi kilörésétől és a házfömb sarkán levő antikváriumtól vissza kezdtek húzódni a közeli Erőd-utcaá. De amikor ráeszméltek arra, hogy egy vézna kis zsidóasszonnyal, bármilyen hangos is, mégiscsak elbánnak, és szemmeláthatóan már-már újabb ostromra készültek, váratlanul rájuk csapott a végzet, Gyuri bácsi, Pentelel György hőrihorgas városi rendőr hatalmas személyében. Gyuri bácsi nem szerette a zsidókat, de még kevésbé a svábokat. Amikor a Díszter közepén posztolva, figyelmes lett az étkelen lármára — csak a teljesen síkelt nem hallotta volna — mesébe illő hétmérföldes lépésekkel lerohant a Díszter és az Erőd-utca sarkára, hogy helyszíni szemlét tartson. Nem érdekelte, voltaképpen mi történt, nem vett fel semmiféle jegyzőkönyvet. Beérte annak megállapításával, hogy egy zsidó asszony áll szemben tizenöt sváb síhedderrel. Másodpernyi bahozás nélkül a svábokkal szemben a zsidók pártjára állott:

— Takarodjatok, tekergő bi-
tangok! — Így rivall rájuk és a
hős sváb esemeték úgy elpáro-
logtak, hogy lábuk sem érte a
földet. Gyuri bácsi megfordult,
egy pillantást sem vetett az
antikvárium előtt szepegő zsidó
asszonyra — annyire nem esze-
kedett le — és méltóságos las-
susággal visszaballagott a *Disz-
tér közepére*. A csete-paté levir-
harzása után elgondolkozva
mentem haza, elmélázva azon,
milyen helyesen állapítja meg
Kakujay Károly tanfelügyelő ur
az elemi iskolásoknak "készült
magyar olvasókönyvében, amely-
ben különben először találkoztam
Kiss József nevével „*Egy
sir*“ című megrendítő anyasírárt
verse alatt, hogy „az igazság
mindig győzedelmet arat“. Ugy,
bizony!

Ciánózás és takarítás olcsón, garanciával — Egyes
butoroknak ciánkemence

FISCHER, V., Bajcsy-Zsilinszky-út 56 — Telefon: 123-977

Kóser baromfi Budán kapható Mayer Józsefnénál minden csütörtök délelőtt 1/21-ig és délután 2—5-ig, Kunfi Zsigmond-u. 47. sz. alatt.
Csak a KASRUSZ felügyelő jelenlétében.

**ÜZLET-ÜZEM
HELYISÉGET?
HA JÓT AKAR
FELLNER szerez!**
Szt. István-körút 30

A zsidó élni akarás vidéki visszhangja

„Az Új Életben olvastam arról, hogy nekünk zsidóknak márvan egy ojan bankunk, amej segiteni akar rajtunk. Tessenek megírni, hogy kell oda belépni. Négyen jöttünk vissza, kétő már újból meg-nősült, én még nem, hárman akarunk tagok lenni, igaz, hogy kevés a pénzünk. Várjuk b. választ.”

Primitív írásu levelezőlap. Irója Weiss Jónás.

A helység nevét megnéztem a helységnevtárban, ahol ez áll: Kisközség (Sopron-m), esornai járás 2657 k. h. 267 ház. Lélek-szám 1813, stb.

Mindössze négy zsidó maradt meg ebben a faluban, kétő új-ból családot alapított már, kétő még nem. Zsidó szempontból szörványlatu. Mint, ahogy ször-vány lett az egész vidék.

S mégis ebből a látszat elszigeteltségből jelentkeznek: a kö-zösség újjai egyfelé visznek.

★

Az Országos Zsidó Segítő Bi-zottság *híggései* kirendeltségé-től Lazarus Sándor aláírással érkezett az alábbi levél:

„Felvilágosításért fordulunk az *existenciális osztály*hoz. Olvastuk, hogy Budapesten a *részjegyek előjegyzése* folya-matban van. Eddig *semmit* se utasítást nem kaptunk, vidéki *testvéreink érdeklődésére* nem tudunk *felvilágosítást* adni. *Kérsz* kérünk az *áldozat* vál-lalásból, hogy *részt* kérhessünk annak *gyümölcséből*.”

★

Apró falvak éppen úgy jelent-keznek, mint a nagyobb vidéki városok.

Kaposváron és környékén, ahol az ottani zsidóság ország-szerre ismert vezetője *Anli* Ödön áll az *akció* élére, *közel* *kétszáz* ezer forintnyi *részjeggyel* *jegyzet*.

— Sajnos a helyzet az — mondja *Süssmann* Alfréd, a *miskolci* hitközség elnöke, az ottani *akció* vezetője — hogy a *hitközségek* száma lényege-sen nagyobb, mint a *részjegy-zők*, mert a vidéki zsidóság nagyobb zöme még erősen küzd a napi kenyérért. Éppen ezért arra törekszünk, hogy a *tehető-sebbségek* fokozottan vegyék ki *részüket* a számukra is hasznos befektetési jelentő áldozatkész-ségből.

★

Győr, Nyíregyháza és a többi városok életben maradt zsidói az „Új Élet” híradásai nyomán nemcsak *felügyellek*, hanem magukéva tették az „*Önállósító* *Hitközségek*” ügyét és mű-csét; a budapesti központ éle-

sítése megérkezett volna, elha-tározták bekapcsolódásukat.

A Mécleg-utca 3. nemcsak a fővárosi, hanem a vidéki zsidó-ságnak mentővára lett és a dol-

gozói akaró zsidóság most in-nen várja életlehetőségének megindítását. S szerbe a vidéken folyó *részjegyzések* — az eddigi jelek szerint — erősen *veteked-nek* a budapesti eredményekkel.

(— i —)

Oroszországból érkezettek névjegyzéke:

Klein Zoltán, Bpest, m. tisz-t. viselő, 37 éves.

Krausz Sándor, Bpest, m. tiszviselő, 37 éves.

Löffler Pál Bpest, orvosi mű-szerész, 29 éves.

Stavropolszki Kráj-ban, (Orszankidze város mellett Kaukázus) tartózkodnak:

Dreier Miklós, Bpest, 35 éves, bronzműves.

Frank György, Bpest, 29 éves, mérlegkészítő.

Federwelsz Gyula, Dunaszer-dahely, 29 éves, nyomdász.

Rosenberg Tibor, Bpest, 29 éves, -kifutó.

„Purimvásár” a Kelenföld-Lágymányos templomkörzetben

A Budai Izr. Hitközség terü-leéhez tartozik Kelenföld-Lágymányos. A múltban és most is igyekezett önállóan mindazt megteremteni a hitélet és a szociális munka terén, amire a templomkörzet társadalmának szüksége volt. Ebből az elgondo-lásból teremtették meg rövid idővel ezelőtt a „Kelenföld-lágymányosi baráti kör”-t. En-nek kettős célja van, fenntar-tani a gyermekek részére egy napközi otthont és baráti kap-csolatot teremteni a körzet ösz-szes asszonyai között. Az otthont 1947 novemberében nyit meg tizenkét gyermekkel. Az asszo-nyok lelkes közreműködésének köszönhető, hogy ma már huszonnégy gyermeket látnak el. A lágymányosi zsidóságban a zsi-dó szellem és öntudat megerő-södött. A baráti kör Purimkör-vásárt rendez, melyen a gyer-mekek és asszonyok készítmé-nyeit fogja árulni a napközi otthont javára. A Purim-vásár március 21-én, vasárnap dél-előtt 10 órakor lesz, dr. Klein Miklós a körzet rabbija nyitja meg. Ezután is felkérjük hit-testvéreinket, hogy a megváltón és vasárnap egész nap nyitva tartott vásáron, mennél na-gyobb számban jelenjenek meg a Baraas Károly iskola épületé-ben. (XI., Váli-utca 6.)

Dr. Birnfeld Sámuel irodalmi hagyatéka

Dr. Birnfeld Sámuel rabbi, aki a pesti hitközségnél műkö-dött mint hittanár, közismert szeretetreméltó egyéniség és sok-oldalu tehetség volt. A fiatal rabbi amellett, hogy tehetséges lelkész és jó szónok volt, rend-kívüli kántori készséggel ren-delkezett. A régi hagyományos dallamokat tökéletesen ismerte és kellemes, erőteljes tenorhang-gal megálvva énekelte. Szemi-nárista korában a Rabbiképző templomában szokott előmá-dkozni, később pedig, mint Szegedről származó fiatalember, a szegedi régi templomban a fő-ünnepi istentiszteleteken. Emel-lett különösen rajzolt. Igen szép színes miniatűröket festett ha-gyományos motívumok felhasználásával és ötletes karikatúrákat rajzolt, amelyekben különö-sen humora érvényesült. Mind-ezekben tübben pedig verseket írt és magyar kölőket for-dított héberre. Ennek a megem-lékezésnek is az ad aktualitást, hogy a mártíronságra jutott rabbi hosszú időn át szorgalom-mal *héberre fordította* *Petőfi „János vitéz”-ét*. Az *volt a célja* *vele* *hogy a centenárius* *évre* *készít* *el*. Gyöngyhatárral írt for-dításának kézírata megmaradt. A munka majdnem teljesen kész. Özvegye, aki szeretettel őrizi férjének emlékeit, a szép illusztrációkkal ékes kéziratot Erecbe szándékozik eljuttatni, hogy ott az egyik kongeniális kölő befejezze a munkát és hogy ott kiadják.

A debreceni O. R. T. tan-műhelyek kiállítása

A debreceni izr. Nőegyesület hónapokkal ezelőtt elhatározta, hogy átképzésre szoruló hit-testvérei részére tanműhelyeket szervez. Az ORT-hoz fordult tehát, melynek megértő veze-tősége készen mutatkozott a tanműhelyeknek berendezésére. Azóta 7 tanműhely dolgozik, 6 szakoktató és 165 hallgató részvételével. A tanfolyam egy-része most ért véget. A vizsgákat ünnepélyes keretek között tartották meg és ugyanakkor nyitották meg az átképzendők által készített tárgyak kiállítá-sát is. Erre az alkalomra Deb-recenbe érkezett *Hulasi Fische* Ödön az ORT igazgatója és dr. *Glauber* h. főtitkára. Az ün-nepélyen a város hatóságainak és társadalmának vezetőin kí-vül nagyszámban közönség is jelen volt. *Langer* Imréné a

Nőegyesület elnöke, aki párat-lan agilitással megszervezője és vezetője az ORT tanműhelyek-nek, megnyitójában rámutatott az átképzés fontosságára, a nő-vendékek tanulni akarására és az elért szép eredményre. Megköszönte a megjelent dr. *Méhész* Géza házipari főfel-ügyelő támogatását, az ORT-nak az áldozatkészességét.

Dr. Weiss Miksa főrabbi szavai után *Hulasi Fische* Ödön az ORT *részéről* *fejte* *ki* *elismerését* a *fiatalok* *tel* *és* *további* *erkölcsi* *és* *anyagi* *támogatást* *ígért* a *tanműhelyek* *kiepítéséhez*. Ismertetve az ORT nemzetközi munkásságát és megemlékezett az európai köz-pont vezetőjéről: dr. A. *Synga-louski* elnökről. *Csengeri* László és *Schreiber* Jakab hitközségi elnökök a zsidó társadalom megértő áldozatkészességét ígérték meg.

A kiállítás megnyitását a tan-folyamok résztvevőinek vizs-gája vezette be, majd a közön-ség sokáig gyönyörködött a színpompás, művészi kivitelű habak, játékok, gyermekruhák és felszerelmek sokaságában.

Nyugalomba vonult dr. J. Mattuck, London híres liberális főrabbija

A zürichi *Israelitiches Wo-chenblatt* közli, hogy dr. J. Mattuck, a londoni liberális zsinagoga híres főrabbija, beje-lentette nyugdíjbavonulását.

Mattuck harminchat esztendővel ezelőtt került Amerikából az angol fővárosba. Liberaliz-musa lényegesen különbözött egy berlini zsidó liberális is-kolától, mint az amerikai re-formabbik felfogásától. A lon-doni liberális zsidóságnak saját-ságos liberális formát adott, amely nagyon erősen a zsidó tudományra alapult.

Helyébe L. I. *Edgar*, az angol hadsereg eddigi főbőri főrah-bija került.

5x6 méret

3 órában
belföld

IGAZOLVÁNYKÉP

3 darab
10 Ft

FOTO PÁRISI NAGY ÁRUHAZ

Tavaszi tisztításairól

már most gondoskodjék, később torlódás lesz.

BALOG GYÖRGY kolmefestő, vegytisztító
Andrássy-ut 33.

Nagymező utcai oldalon. Telefon: 221-120.

HIREK A ZSIDÓ ÁLLAMRÓL

Két hónap múlva az UNO Palesztina Bizottság lesz a hivatalos kormány Erec Jisraelben

A Biztonsági Tanácskozások közben egyre jobban mutat az idő és egyre jobban közeledik május 15-e. Az angol kormány egyelőre a legnagyobb komolysággal készülődik a mandátum átadására. Miközben állandóan romlik a helyzet Palesztinában és a közbiztonsági alakulatok, valamint a közszolgáltatások szinte teljesen felmondják a szolgálatot, Anglia megkezdte a kivonulást az Országból, több évtizedes imperialista kizsákmányolás után kószolt hagyva maga mögött. Az angol parlament elfogadta a mandátum május 15-ével történő visszaadásának törvényjavaslatát. **Mintegy 30 szocialista képviselő ellenjavaslatot nyújtott be a dístelen intézkedések miatt.** Kifogásolták, hogy a kormány nem hajlja végre szabályosan az UNO-döntést, nem adja meg a lehetőséget önálló kormányok felállítására, nem segíti a Palesztina-Bizottságot. A protestáló képviselőket természetesen maga a Labour party szavazta le. Az álszent kormány magatartására jellemző **Grech Jones** bejelentése. **A gyarmatügyi miniszter szerint Nagybritanniának május 15-től kezdődően a Palesztina Bizottságot ismeri el Palesztina kormányának, hozzátette azonban a miniszter, hogy nincs nagy remény a Palesztina Bizottság munkájában, mert az valószínűleg semmit sem fog tudni elérni.** **Grech Jones** bejelentéséhez nem fűzte hozzá, hogy a Palesztina Bizottság munkaképessége elsősorban az angol kormány magatartásának a következménye. Anglia az általános kószon kívül Palesztina kiűzésére készül. Mint távozó hatalom egyáltalában nem gondoskodott május után az ország élelmezésének biztosításáról. A külföldről élelmiszerrel látni szoruló Erec Jisraeli szerraktárai üresen állnak és a zsidó-arab háború következtében a belső élelmiszer-szállítás is megnehezült. A Palesztina Bizottság S.O.S. jeleket küld Londonba és segítséget kér a helyzetet tudatosan előidéző angol kormánytól, mert milyen reménye lehet annak az új kormányzatnak, amely elhúzóban veszi át a vezetést és nem állnak rendelkezésére a szükséges eszközök a helyzet megváltoztatásához. Közben — mint említtük — Anglia szakadatlanul „kiüríti” Palesztinát. Neancsak a palesztinai állampolgárok pénzén (többnyire zsidók pénzén) vehi javakat szállítja el, vagy adja el, hanem végre már 2000 távozó katonát is behajózott Haifában s hírügynökségei útján az egész világot értesíti, hogyan osztja szét közelkeleti haderejét; ki Londonba megy

egyőre, rendőrné, ki pedig Észak-Afrikába kerül további parancsokra várva. Már épülnek is az új katonai táborok. Mindez a legnagyobb hírvérés-

sel, hadd lássa a világ, hogy az angol kormány ki szándékszik vonulni Palesztinából. Vajjon mit lát majd valóban a világ két hónap múlva?

Gromiko az UNO döntés végrehajtása mellett

A Biztonsági Tanács — mint ismeretes — megbízta az őt nagyhatalom képviselőjét: vizsgálják ki a palesztinai helyzetet és tegyék jelenlést a Tanácsnak. Ennek március 16-án, vagy 17-én kell megtörténnie. Anglia csak tanácsadói minőségben vesz részt a tárgyalásokon. Az üléseken kiderült, hogy a Szovjetunió kivételével minden ország képviselője vagy indifferens, vagy időhúzó magatartást tanúsít. Egyedül Gromiko jelentette ki határozottan, hogy a Palesztina Bizottságnak meg kell adni a lehetőséget az UNO döntés végrehajtására. A Biztonsági Tanács ülései azt bizonyítják, hogy az UNO döntés idején egyes hatalmak csupán pillanatnyi politikai érdekek kedvéért szavaztak a Zsidó Állam gondolatát mellett. Egyedül a Szovjetunió és a mellette csoportosuló országok szavaztak világnézeti alapon a zsidó nép és Állam ujászületésére. Ez a világnézeti álláspont teszi érhettővé Gromiko magatartását a Biztonsági Tanácsban, amely azonban lassú és tudatosan is halogató rendjével semmivel sem viszi közelebb a problémákat a megoldáshoz. A Palesztina Bizottság előreküldött titkársága egyébként megérkezett

Palesztinába. A földai leszállás után külön repülőgép vitte a titkárságot a Főkörmányzó Jeruzsálem melletti külön repülőtérre. **Az óvatossági intézkedés helyénvalónak bizonyult, mert az e célra kijelölt arab osztagok mindenáron fel akarták robbantani a Palesztina Bizottság autóját.** A jeruzsálemi országotat több helyen elaknásították és így az ebben az időpontban itt áthaladó kocsik mind felrobbantak. A titkárság ilyen körülmények között természetesen semmilyen előkészítő munkát sem végez. A legszigorúbban őrzött negyed közepén lakik és egyelőre házi személyzet keresésével foglalkozik. Arab kiszolgáló személyzet ugyanis nem vállalt — illetve nem mer vállalni — munkát a Palesztina Bizottságnál, zsidókat pedig nem engednek be erre a területre.

A Jewish Agency és a Vaad Leumi székházának egy részét felrobbantották

A Ben-Jehuda-uti robbantáshoz hasonló szerencsétlenség rázta meg ismét a jeruzsálemi új zsidó-negyedet. Jeruzsálem egyik büszkeségét, a hivatalos

zsidó szervezetek és intézmények központját, a Közel-Kelet egyik legszebb épületét, illetve annak egy szárnyát, ismeretlen tettesek felrobbantották. A körülmények a néhány nappal korábban történt robbantáshoz hasonlatosak. Ezúttal amerikai jelzésű katonai kocsit hajtott be a J. A. székházának udvarára és néhány perc múlva az épület egyik szárnya összeomlott, megrongálva mérföldes körzetben az új városrész házait. A romok alatt 11 halottat és 83 sebesültet találtak. A halottak között van dr. W. Eglan a J. A. főútitviselője, Gerson Hirsch a J. A. propaganda osztályának egyik vezetője és Edvin Samuel, Palesztina első főkörmányzójának fia. Jeruzsálem és egész Palesztina lakossága a végsőkig elkéseredett. Látják, hogy mindaddig, amíg a belső rend ellenőrzése nem kizárólagosan a zsidó alakulatok feladata, amíg ezeknek nincs módjukban angolnak, vagy amerikaiaknak álcázott, vagy ténylegesen angol-szász katonai egységeket feltartóztatni, a legesekélyebb személyi biztonság sem teremthető meg az Országban. Az elkésredés két irányban keres levelet: nyílt angolellenes megnyilatkozásokban angol vonat-robbantás, katonák lelővése) és a bevonulás meggyorsulásában. **A jeruzsálemi események óta a főváros 17—25 éves zsidó ifjúsága 86%-ban eleget tett a teljesen önkéntes bevonulásnak és már mind kiképző táborokban gyakorolatoszik.** A jesivák tanulóit is mind önként jelentkeztek. Ilyen körülmények között nem is kellett hivatalos sorozást elrendelni. Megindult a 25—45 éves korosztályok bevonulása is. Ezekkel kapcsolatban a Hagana úgy intézkedett, hogy csak a nőtlen és gyermektelen férfiakat osztják be otthonról távoleszt szolgálatra, a többiek otthonuk közelében maradnak. Nős emberek feleségének a J. A. 20—25 fontot, gyermekek után személyenként külön 4 fontot fizet havonta. A bevonult katonák ezenkívül havi 4—5 font zsebpénzt kapnak. A nagyarányú bevonulás természetesen

előkészület a zsidó-arab háborúra

amely ugyálszik mindenképpen érdeke Angliának. Az Arab-Liga, amely ezekben a napokban ismét ülésezik — titkos szovjetellenes szövződést kötött az angolszász hatalmakkal. Szovjetellenes magatartásukért esérébe szabadkezet követelnek az ugyancsak a haladást képviselő zsidó Palesztina ellen. Minthogy nem teljesen lehetetlen, hogy ezt a felhatalmazást megkapják, a Jisuvnak erősen fel kell készülnie. E felkészülés egyik része az egész világon folyó politikai és anyagi akció a Jisuv támogatására. — A palesztinai harcok is mindinkább a háború előcsatározásainak

A SZEZON-UTOLSÓ PREMIERJÉT tartja

a VARSÓI JIDDISCH SZÍNHÁZ

művészegyüttese a

ZENEAKADÉMIA KAMARATERMÉBEN (Liszt Ferenc-tér 8. sz.)

szerdán, 1948 március hó 17-én este 7 órakor, vasárnap, 21-én délután fél 4 órakor, kedden, 23-án és szerdán, 24-én este 7 órakor, továbbá vasárnap, 28-án délután fél 4 órakor, hétfőn, 29-én este 7 órakor és délután fél 4 órakor is, kedden, 30-án este és szerdán 31-én este 7 órakor utóljára

MISCHA BERNSTEIN és művészegyüttese bemutatja a szezon legvidámabb operettjét:

DER CHEIDER MELAMED

(A CHÉDER TANÍTÓ) vidám operett 3 felvonásban, prológgal

Eredeti jiddisch dal, zene, humor, tánc!

A harmadik felv. kabaréjelenetében külön tánc- és énekszámok!

3 órás kacagás, szünni nem akaró tapsorkán!

OKVETLEN NÉZZE MEG!

Jegyek a Zeneakadémia pénztáránál 10—2-ig és 4-től. Telefon: 224-827

jelleget öltik magukra. Legutóbb Magdiel és Alarot településeit ostromolták meg az arabok komoly erővel. A többórás harcok eredményeként a Hagana mindenütt visszaverte a támadókat. De egyre jobban

szaporodnak a harcok és egyre több fegyvert, lőszert, felszerelést igényelnek. A Biztonsági Tanács azonban még mindig nem tudta eldönteni: békés élet, vagy háború van-e Palesztinában (GELLERT)

Lapzárta után érkezett

Az Ötös Bizottság nem mer jelentést tenni a Bizottsági Tanácsnak

Lake Succesből jelentik szerdán hajnalban: Kedd estére várták az Ötös Bizottság jelentését Palesztina ügyében. Anglia állandóan bojkottálta a bizottságot. Kína képviselője nem nyilvánított véleményt. A Szovjetunió, az USA és Franciaország egyöntetűen megállapították, hogy Palesztinában a békét komolyan veszélyeztető helyzet alakult ki. A jelentést megszövegező ülésen Franciaország képviselője nem tartotta kíváncsinak, hogy a harmas megállapításnak megfelelő jelentést tegyék a Bizottsági Tanácsnak, mert az automa-

likusan az UNO beavatkozását vonná maga után és ez pedig jelenleg maga az UNO szervezet számára járna kellenemmel. Így egyelőre nem adnak be jelentést. Amikor ismeretes lett a három hatalom álláspontja a palesztinai helyzettel, Sziria képviselője kijelentette, hogy az arabok nem jönnek Palesztinába, ha az országba nem jön idegen katonaság. Chile képviselője hirtelen benyújtott javaslatában azt követelte, hogy a Bizottsági Tanács a Palesztina ügy előtt vizsgálja meg a csehszlováki helyzetet.

Izsóból Attila

Az elmúlt napokban villamosan utaztam, amikor a következő párbeszéd ütötte meg a füleml:

— Hogy milyenek ma a zsidók, azt megtudhatod egy kis színházunk műsorából.

Miután pedig kíváncsi ember vagyok, jegyet váltottam én is e kis színházba.

Erről a zsidóról egy kis egyfelvonásos darabban volt szó. Az alak, amikor belép a színpadra, olyan gusztusalanul visszatámasztónak volt maszkírozva, hogy az ember inkább sajnálkozott rajta, mint nevetett, mégis hihetetlen örömjongás és taps volt e maszk jutalma.

A második laps akkor hangzott el, amikor az a bizonyos kijelentés történt, hogy ő hiába született Izsónak, most már Attilának nevezik. Erre is — mondanom sem kell — bizonyos megjegyzések hangzottak el, hogy persze, ilyenek a zsidók, most már a régi nevük sem jó nekik. És miután az a bizonyos színész termelre, súlyra elég tekintélyes, még olyan megjegyzések is hangzottak el, hogy ime: így meghízna a mások bőrén...

Most már arról ne is beszéljünk, hogy az a bizonyos zsidó levett közik alsóruhára, később különböző bonyodalmak után tűzoltórúhát ölt magára. Szóval az a figura — mit tagadjuk — ellenszenves alak. Bár tudjuk, hogy a kis színház nem antiszemita propagandát használja fel a darabot és szerepét, nem is ez volt a szándék, mégis csodálkozunk kell az ilyen szerepeltetésen, mert a darab szerzője, igazgatója és a színész aki ezt a szerepet játszotta, zsidó származású és mindegyikük

ki volt léve az üldöztetések szörnyű végtelen sorozatának.

Ha már mindenáron azon van a hangsúly, hogy zsidót elevenítettek meg a színpadon, nem kell ellenszenves és neveltségessé tenni, még akkor sem, ha a közönség jobboldali rétege gondolkodásának ez felel meg.

Szekszárdi Molnár István

202 zsidó szövetkezet működik Lengyelországban

A lengyel kormány úgy döntött, hogy a náci által a zsidóktól elkobzott gépeket a zsidó szövetkezeteknek juttatja. Főleg textilipari berendezésekről van szó. Lengyelországban már 202 zsidó szövetkezet működik.

KIS ORTHODOX CSALÁD házvezetőnőt keres. „Bejáró előnyben” jelígre a kiadókba.

KERESEK 4-6 éves árva gyermeket jó családból jölszítuál dunántúli kereskedőhöz „örökbe fogadnám” jelígre a kiadókba.

Mielőtt haját festeti vagy daueroltatja

mulassa meg RENCZES József és hajfestőmesternek VI. Csengery-utca 84. Hajmunkák. Pedikűr.

UTAZIK? BŐRÖND

Javitást, alakítást, hozott anyagból munkát gyorsan és olcsón készít LÁNG bóröndös. Saját műhely. Népszínház-utca 21. Telefon: 135-033 Szombaton zárva

SIRKŐ LÖWY-nél BUDÁN

II. Fő-utca 79 (Ganz-utcai vill. megállónál) Lezállított árak!

HIREK

UJÉLET

A MAGYAR ZSIDÓSÁG LAPJA

előfizetési díja:

egy hónapra Ft 5.—
negyedévre „ 15.—
félévre „ 30.—
egészévre 60.—
egyes példány „ 1.40

— Március ünnepe Budán. Március 14-én, vasárnap délelőtt a márciusi eszméknek hódolt Buda zsidósága. A Kunfi Zsigmond utcai főtemplomban tartott ünnepi istentisztelet, amelyen a hitközség előjáróságán kívül az intézmények képviselői is részt vettek. Dr. Beneschovsky Imre főrabbi nagyhatalú beszédben méltatta a márciusi eszmék egyetemes jelentőségét. Sirota Sándor főkántor mély áhitatot keltő szólamai után a főrabbi mondott szívbemarkoló imát a szabadságharcosokért. Az ünnepség a Hatikva és a Himnusz elénekével ért véget. Ugyanakkor a lágymányosi templomban tartott ünnepségen dr. Klein Miklós rabbi tartotta az ünnepi beszédet és Feleki Rezső kántor funkcionált.

— A Budapesti Aut. Orth. Izr. Hitközség centenárius ünnepsége. A Budapesti Aut. Orth. Hitközség f. hó 13-án szombatán tartotta centenárius ünnepélyét Kazinczy-utcai főtemplomban. A nagyszámban megjelent hitközségi tagok élén Kahan Frank Samu hitk. elnök is megjelent. Az ünnepi beszédet Kohn Béla rabbi tartotta.

— A zsidóság szerepe a magyar szabadságharcban. A Pesti Izr. Hitközség Szabadegyetemén a centenárius ünnepségekkel kapcsolatban március 18-án, esütörtökön, Grünwald Pál „A zsidóság szerepe a magyar szabadságharcban” címmel tart előadást. Bevezetőt mond dr. Szemere Samu, a M. Tud. Akadémia tagja.

— Eljegyzés. Gelb Olly és dr. Katona József rabbi jegyesek. (Mindenki külön értesítés helyett.)

— Anyagtorlódás miatt György Endre „48 és a zsidók” című cikkének folytatását legközelebbi számunkban közöljük.

— A Pesti Chevra Kadisa alapítási emlékünnepe a Hősök Templomában. Szerdán délután a Pesti Izr. Hitközség vezetőségének és a hívek tömegének a jelenlétében ünnepelte meg a Pesti Chevra Kadisa, alapításának évfordulóját a Jom Kippur Kolumb istentisztelettel kapcsolatosan. Az ünnepi beszédet dr. Katona József pesti rabbi mondta. Idézte Mózesnek, a zsidóság nagy tanító mesterének alakját és költői szavakkal éreztette azt a nagy tragikumot, amely ezt a kivételes történelmi nagyságot érte azzal, hogy nem jutatható be az Ígéret Földjére. Ezután a Pesti Chevra Kadisa társadalmi szerepét, rendkívül fontos szociális jelentőségét és kegyeleti munkáját méltatta. Megrendítő szavakkal emlékezett meg arról a harcról, amely a Zsidó Állam megszilárdításáért folyik. Abrahámsohn Manó főkántor liturgiai dalokat énekelt a töle megszokott erővel és áhitattal.

— Kitüntetés. A köztársasági elnök a honvédelmi miniszter előterjesztésére Duschinsky Jenő lelkész alezredesnek értékes és eredményes munkája jutalmául a Magyar Köztársasági Érdemrend kiskeresztjét adományozta. Ez alkalommal az izraelita tábori lelkész kar nevében dr. Rácz Zoltán országos vezető üdvözölte a kitüntetett. Öröme fejezte ki afelé, hogy Duschinsky Jenő alezredesnek az izr. tábori lelkészet megalapítása, fejlesztése terén elért kiemelkedő és uttörő érdemeit a köztársasági elnök ilyen elismerésben részesítette és ezáltal az izraelita hitfelekezetre érte — kiváló munkáján keresztül — méltó elismerés

— A Szocialista Cionisták (Ichud-Mapaj) Pártja legközelebbi összejövetelén, 1948 március 22-én (Füst S.-u. 21/b. d. u. 6 óra) Klein Miklós dr. lágymányosi rabbi tart előadást Új Zsidó Állam — új zsidó ember címmel. Közreműködik Demján Éva szavalatokkal.

— Dr. Scheiber Sándor professzor cikke a magyarországi zsidó könyvtárakról. A Jád Lákór c. héber bibliográfiai folyóirat legutolsó számában (Tel Aviv, I. évf. 10-12. sz.) dr. Scheiber Sándornak kimerítő tanulmánya jelent meg a magyarországi zsidó könyvtárakról. Foglalkozik itt a könyvtárakkal, magánkönyvtárakkal, a zsidó múzeummal és műtárgyakkal. E tanulmány alapján a külföld világos képet fog nyerni a fasiszta barbarizmustól erősen szenvedett magyarországi könyv- és múzeum- anyagról.

A Csáky-utcai templom hírel: A péntek esti istentisztelet ünnepélyes keretek között emlékeztek meg a magyar szabadság 100 éves évfordulójáról. Az esti Kiddus Friedlich, Gábor és Weinstock Nőgyeleti választmányi tagok adták. Dr. Weiss Sámuel rabbi és dr. Róth Jenő intézőbizottsági elnök szölk a nagyszámban összegyűlt testvérekhez. A másnap délutáni Solausz Szendausz házigazdája Ripper László mérnök volt. Az ünnepséget Frank István vezette be, mely után a rabbik heti Szidra-magyarázata következett. Befejezésül Rosner Miklós az Imagyegyesület elnöke a Talmud Tóra fontos hivatását emlékeztetve, együttműködésre hívta fel a megjelenteket. Március 18-án, Zain Adárkor fél 6 órai kezdettel gyászistentiszteletet tartanak az ez évben elhunyt testvéreink emlékére. Március 25-én a félelemeti tanácssteremben purimvacsorát rendeznek.

A Moadon Ivriben (V.). Arany János-a. 29. szombat, tobo hó 20-én d. n. 3/5 órakor Chajim Wilner tart előadást. Bajtársi házköze házköze című. Pontos megjelölést kérünk.

A Munkaszolgálatosok Országos Antifasiszta Szövetségének IX. kerületi csoportjának március 13-i ünnepi estjén meglepő ünnepségen részesültek Singer Dóra és a Szövetség elnöke, a Szabadság-rendelő előtt kitüntetés alkalmából.

Gyászünnepély a Páva-utcai templomban. A Páva-utcai Templomkörzet „Zain Adar” napján, március 18-án délután fél 6 órakor gyászünnepélyt tart, melyen megemlékeznek az elmúlt évben elhunyt tagokról. Az előjáróság kéri a híveket, hogy a gyászünnepélyen nemcsak nagyobb számban jelenjenek meg.

A március 13-i budai Oneg Sabbathon dr. Kulcsár István ideggyógyász-főorvos, a Magyar Cionista Szövetség újonnan megválasztott társelnöke tartott előadást A *pervadak lélek-tana* címmel. Dr. Kulcsár István igen érdekes előadásban bizonyította be, hogy a vérvad az antiszemitizmus megnyilvánulása és azzal együtt szűnik meg, mielőtt a haladó eszmék az egész világon diadalra jutottak. A nagy lelkeséssel fogadott előadásért dr. Benoschofsky Imre főrabbi mondott köszönetet. Sirota Sándor főkantor szombati szölkárokat adott elő művészetek. A legközelebbi budai Oneg Sabbath március 20-án délután 5 órakor lesz, amikor a III. Károlyi Zsigmond-utca 49 szám alatti közgyűlésteremben. Dr. Komlós Ottó székesfehérvári főrabbi tart előadást A *chasz-szelmizmus* címmel.

INTELLIGENS fiatal nő bármilyen fizikai állat, esetleg 1-2 gyermek szállítását, korrepetálását vállalja. „Meghibázó 4481” jellegre a kiadóba.

„Der Cheider Melamed”

Kedden este a Zeneművészeti Főiskola kistermében mutatta be a varsói Jiddis Színház N. Laitiner „Der Cheider Melamed” című zenés bohózatát. A szerző szórakoztatni akar és ezt teljes mértékben el is éri, mert Pesten olyan munkatársat kapott, aki ismeri a mai közönség ízlését, kívánságát és vágyait, tudja, hogy a néző nevetni akar s mi több, azt is sejtí, mi az, amin a tömeg nevet? Dalbetétek, modern és jiddis dalok, láncszámok, szerelem, harsány kacajt fakasztó, fejtegetőre állított bonyodalmak, amelyek azonban mindenki legnagyobb meglepetésére oldódnak meg, biztosítják, hogy a néző nem unatkozik; amíg a színészeket nézi elfelejti napi baját, baját, bánatát és sokat nevet. Az irodalmi babérokat megvető darabba a színészek öntöttek pezsgő, lobogó életet. Pizsama kabátos, éjjeli mulatóba járó „melamed” nem sok szaladgál a világon, de Mischa Bernsteinnek még ezt is elhisszük, oly sok ötletet vitt bele szerepébe; mulatságos volt és olyan nevetőmozgásokat ostromlón fészeg, amilyen csak egy igazi „melamed” lehet. Karola J. Heller olyan elevenességgel és humorral játszotta szerepét, hogy nyugodtan vállalkozhatna öt bármelyik filmgyár. Nagyon tetszett és csak elismeréssel írtunk Irene Gray szép és művészi láncáról. Kedvesen játszott Sally Bernstein. Az anyós szerepében elriasztóan undok volt Frida Perstein. Max Fürhanskyban és Bezalet Pickelben most sem csalódtunk: biztosan hódítanak, az első szép hangjával, a második behízelgő humorával. Aron Neimann, Elize Teitelbaum, Bezalet Teitelbaum kis szerepeikkel méltóan kapcsolódtak bele a derűkeltés, mókázás és szórakoztatás közös munkájába.

(GERVAI)

A Szolnoki Zsidó Nőgyelet kulturdelutánja. Március 7-én rendezte az újonnan alakult szolnoki Nőgyelet első kulturdelutánját. Brüll Emilné elnöke, egy lelkes hangú beszédében, emlegette a nőgyelet programját, majd hálás köszönetet mondott dr. Singer Ödön főrabbinak, aki fáradságtalan munkájával kiköltöztetett reménytelenségének új célt adott: segíteni egymáson

és segíteni Erre Jisraél mielőbbi megvalósulásán. Gödri Kati, a berámi operaház volt tagja ritka művészi ölményben részesítette a szolnoki közönséget. A műsor kiemelkedő száma dr. Schindler József kecskeméti főrabbinak: Thomas Mann törvénye és Mózes törvénye című magas nivóju előadása volt. Rákos Andor hitközségi elnök szellemes beszédben üdvözölte az ifju Nőgyeletet. A kulturdelutánt dr. Singer Ödön főrabbi felszólalása fejezte be, Schindler főrabbi megköszönte a vendégek értékes közreműködését s a Nőgyelet farsadtságos munkáját. A műsor lezárása után Szonyi Dezső a szolnoki hitközség legregibb és népszerű tagja a szolnoki közönség legmélyebb hála-ját fejezte ki dr. Singer Ödön főrabbinak, akinek néhány hónapja lelkes munkája nyomán a szolnoki zsidó létélet és kultúra virágzásba szökött. A Hatikva éleklésévet ért véget a kulturdelután.

Megillalolásas. Purim előestjén, március 24-én a budai templomokban délután 6 órakor kezdődik az istentisztelet. Megillalolásas.

Házasság. Bács Ágnes, Bács Géza és Bodor Gizi leánya és Falus József március 14-én, vasárnap délbén negyed egykor tartották esküvőjüket a Dohány-utcai izr. templomban.

Eljegyzés. Altman Judit (Habracs), eljegyezte Rubin Béla (Hajdubószörmény).

Az Erzsébet királyné-utl Mirjam Nőgyelet 1948 március hó 21-én délután 5 órai kezdettel XIV., Erzsébet királyné utja 76. sz. a. jótékonycélu műsoros delutánt rendez, amelyen közreműködnek dr. Végvázi István, Karvaly László, Lénárt Béla, Márai Sándor és Vadász Eva. Zárszót Klein Mózes, a Templomegyesület rabbija mondja.

Tilla Podolskaia nagy sikere Belgiumban. Levelet hozott a posta az Uj Élet szerkesztőségének Brüsszelből, Tilla Podolskaia-tól, az ismert jiddis előadóművésznőtől, aki annak idején igen nagy sikerrel szerepelt Budapesten. Podolskaia a magyar fővárosból elutazva előbb Prágában lépett fel, majd Belgiumba ment, ahol hat hete tartózkodik, számos hangversenyt adott és utólagos sikert ért el. Levelehez francia-jiddis és belga-jiddis plakátokat mellékel, amelyek őt nyolc különféle szerepben ábrázolják. Február 18-án Antwerpenben,

március 4-én Charleroi-ban, március 6-án Anvers-ben adott igen bőséges programu hangversenyt, amelyen chaszid, zsidó népi és klasszikus számok szerepeltek, jórészt olyanok, amelyek Budapesten is lelkes tapsokat váltottak ki, így a közismert Jiddische Mamme, Mein Stätele Belz, stb. Podolskaia közli, hogy március 10-én utazik el Belgiumból (ahol addig is fellép), egyelőre az osztrák fővárosba, Bécsbe, hogy ott hangversenyeket adjon. Szeretne Budapestre is eljönni, hogy itt egyetlen hangversenyt keretében fellépjen az őt kedvelő magyar zsidó hallgatóság előtt. További terve, hogy elegendő legyen a Zürichi, bázei és párisi meghívásoknak, majd végül Amerikába akar hajózni.

Lénárd főrendező vendég-szereplése Miskolcon. Lénárd Béla a Magyar Színház főrendezője március 20-án Miskolcon vendég-szerepel a WIZO meghívására magyar és jiddis dalakkal. A kitűnő rendezőnek ez a külön műfaja, amellyel külföldön is a legnagyobb sikereket aratta, őszinte népszerűségnek örvend.

Növendék-hangverseny. Brüllné Balázs Eva áll. képesített okl. zongoratanárú március 14-én, vasárnap tartotta meg növendékeinek félévi vizsgaelőadását. A hallgatóság lelkes tapsal jutalmazta a lelkiismeretes és a modern pedagógia eszközeivel nevelt tanítványok muzsikálását. Különösen Singer Vera átértett előadása és Anom billentése, Weismann Erika Steinberger Erika és Schwarcz Katalin muzikálása kellett hatást, de igen tetszett Herkowitz Vera, Brill Judit, Kohn Vera és Schnitzler Vera játéka is.

A hajdudhádi Orth. Izr. Hitközség pályázatát hirdeti Melamed és lüldökezelő

Azok, aki 6-8 fiat Chumis Bási és Gemure Teuszef, tanítói és egyke a Szemesi hevdöket elállni. Megelőzés és tisztaság, az által azonnal is beállítható.

Kemondott Orth. vallásos érzelmeik megérintése, költészet csak a meg-határozott körű a hitközség.

Glück Már hitk. elnök.

A CSENERGI AUT. ORTH. IZR. HITKÖZSÉG deportálással és munkaszolgálatban elpusztult mártírjainak emlékére a temetőben felállítandó emlékművel

színtek szűk megőrzésben. Felkéri a hazatérőket, akik a kivételezés vádlottak, azok ajánlatukat 8 nap alatt teadják meg. Kivételre részletek a hitközségnek megadhatók.

Csengeri Izr. Hitközség.

EGYEDÜLLŐ középkori jobb nő, önálló főnök, nagyon jó bizonyítvánnyal, előadott család háztartással, legkimerítősen minden tartalom. „Szerep 4481” jellegre a kiadóba.

TANÍTÓI állást keresek. Perfekt Izr. Chumisrági és Gómarit iz. ha szűkebb körűben ajánlatok. Cím: Rosner, Nyé-u. 11.

MODERN PARÓKÁK, pótrészek

művészi kivitelben **ALTSCHÜLER E.**

BUDAPEST, VII., CSÁNYI-UTCA 12
TELEFON: 421-057

SIRKŐ PFEIFER és HESZKI

Somogyi Béla-út 3/c,

ZSIDÓ URIKOROK legmegbízhatóbb házasságközvetítője
GOLDNÉ
VII. Alsóerdősor 8. sz. 2.
Telefon: 221-349

„36 ÜZLETASSZONY” jellegűre a kiadóhivatalba viszontválaszt váró fakeskedő üzvegyt kért 36 éves épület-fakeskedő, hogy írjon „48 évig” jellegűre és közölje címét.

Vidéki városban nagyforgalmu ügyvédi iroda, haláletet miatt átvehető.

Loveleket Biztos megélhetést nyújt jellegűre a kiadóba.

35 ÉVES, egyedülálló, szerényigényű dolgozó, butorozott szobát keres. „Tiszta lakás” jellegűre a kiadóba.

VIDÉKIEK, kik Pestre járnak, szükségük van egy fedetlen tiszta, csendes szobára. Iradják „Keletné” jellegűre a kiadóba.

42 ÉVES, Muszós özvegy házvezetőnő állást vállalna magányosnő vagy kisebb családnál. Kardos Sándorné, Makó, Barcsai-u. 5.

Perlekt, orthodox szakácsnét keresünk szeretetházunk konyhájának vezetésére. Orthodox Chevre Kadisa, Dob-utca 12.

Idős nők és férfiak teljes ellátását, családi jellegű 4-5 ágyas szobákban jutányosan vállalja dr. Ernst szanatórium, V. Alkotmány-u. 4. Telefon: 123-006.

A VAC HIREI

Futball, VAC-33 FC 7:0 (3:0) Félőnyves győzelem, de a csapatban még sok javítani való van. Jók: Vidor, Kohn, Vigh.

Kosárlabda, Pécsi VSK-VAC 40:29 (22:27). Háromszori meghosszabbításban megverette a VAC-ot a lelkes pécsi közönség. A II. félő közepén berohadt a löveg és kényszerítette a bírót, hogy vonja vissza a VAC javára megadott büntetőt. A VAC megadta a mérkőzést és a legzavarosabb előjárást kérte a Szövetségtől az ügy botrányos elindulni ellen.

Március 21-24-ig tartja a Makkabi Világszövetség kongresszusát Baselen, melyre eddig 22 állam Makkabi megbízottja jelentette be részvételét, köztük Palesztina, USA, Anglia is. Magyarországot Dückstein Zoltán és Goldmann Ferenc, a VAC tisztségviselői képviselik a kongresszuson.

Asztali tenisz, Nemzeti bajnokság I. osztály, VAC-Kaposvári MTE 13:12. VAC-Pécsi BTC 13:3. A kettős győzelem örösi siker. Erős dr., Bihari, Gáti és Tócsa remekül játszottak.

Március 27-én, este 10 óra körül tartjuk a régi Purlmi Bálunkat a Royal kavéház összes termében műsorral egybekötve. A bál iránt érdeklődés és a zsidóság minden képviselője megjelenik.

Schulz Jenő cég

Órák-ékszerész (órarájítás)

VII. Wesseleny-u. 6., a régi házban

Gergely Miklós

aranyműves és ékszerész

NÉTELI Tel.: 422-345. ELADÁS!

Akik jelígés hirdetésekre

között válaszaikat személyesen hozzák be a kiadóhivatalba, leveleiket a hivatal ajtaján felszerelt levélszekrénybe is bedobhatják.

DAVIDOVICSNÉ

házasságközvetítő irodája
Erzsébet körút 35., III. 12. dől-
után 4-től, komoly, előkelő
meghízáások

32 ÉVES, barna, nemrég haza-
tért hadifogoly, némi anyagiak-
kal is rendelkező kereskedő,
hozzáálló leányt vagy asszonyt
feleségül venne, lehetőleg benő-
sülne. „Ideális házasság 32”
jellegűre a kiadóba.

Két barátnő

külön, önálló iparral, férjhez-
menne komoly uriemberhez.
„40-50 ig 4883” jellegűre a ki-
adóba.

38 ÉVES, csinosnak mondott
musz özvegy vagyok. Üzlettel
és kétszobás, berendezett la-
kással férjhezmennek hozzá-
álló, intelligens urhoz. „Segítő-
társ 4487” jellegűre a kiadóba.

EGYEDÜLÁLLÓ, házias, csinos,
dolgozó urlasszony, havi 800 Ft
jövedelemmel, berendezett la-
kással, élettársat keres 40-től
50-ig. „Egymásért 4499” jellegűre
a kiadóba.

Benősülnék

agilis, minden információt kőbírő 37
éves nőben fiatalokhoz hasonlóan v. ne-
gyszer hűgyet, kinek használt ruha-
kereskedése van, vagy iparendőzést
rendelkezik. Lehet musz. özvegy is.
„30.890” jellegűre Singer hirdetőro-
doba, Wesseleny-u. 33.

Férjhezmenne

házas, szőlő, önként is jól érte
50-es urlasszony

musz. özvegy, ingatlannal. Berende-
zett háttérrel rendelkező lakással és kész-
pénzzel, intelligens kereskedőhöz, aki-
nek jövedelme van. Lehet vidéki is.
„63-161 60-ig” jellegűre a kiadóba.

A HAPOEL M. S. E. hírei

A Hapoel Munkás Sportegyesület
férfi h. 30-án, este 6 óra körül rendez-
ési közgyűlést tartja a Fürst Sándor-
utca 21/b szám alatti klubteremben,
melyre tagjainkat, barátainkat és
pártfogóinkat szeretettel elvárjuk.

Futball. A Hapoel csapatát férfi h. 14-én a Maszoviet csapatával játszott
bajnoki mérkőzést, melyet 5:1 arány-
ban nyert meg. Egyenestek szemp.
A Hapoel ifi csapata a III. ker. Madzs-
si ifi csapatával játszott barátságos mér-
kőzést, mely 2:2 (0:2) arányban döntet-
lenül végződött.

Asztali tenisz. A férfi h. 28-án és
29-én Szeged a rendezendő országos
Hapoel-mérkőzésen nagy meglepeté-
sre számított, mivel már eddig is több
város Hapoel csapata adta be neve-
zését.

Ökölvívás. Ökölvívóink t. h. 11-én,
vasárnap Kőtessen mérkőzést össze-
erővel a Boihérm-vár klubjával és
9:7 arányú győzelem aradt.

Társaságbell legdiszkrétebb házasság

közvetítő. **Doktorné**
Király-u. 67 I. 3. Telefon: 421-930

Iparral rendelkező, 40 éves
hibáslábu intelligens nő, magá-
hozilló élettársat keres. Levele-
ket „Megértés” jellegűre Varga
hirdetőbe, Budapest, V. Sallai
Imre-utca 6. kér.

24 éves,

egyedülálló izr. urileány
minden vonatkozásban korrekt 30-36
éves, gyakorlati érzékkel bíró - kul-
túrumbel ismeretséget keresi ház-
ság céljából. „Ezerméltóság”
jellegűre Leopold Cornél hirdetőro-
doba, Teréz-körút 3.

**BÚTOR és kelengyével, állás-
ban lévő, intelligens nő férj-
hezmenne 40-50 év közötti,
foglalkozással bíró férfhez. —
Gyermek nem akadály. „Hus-
vételkor esküvő” jellegűre a ki-
adóhivatalba.**

Intelligens, csinos, 38 éves
hölgy, ia és szénnizlettel férj-
hezmenne 40-50 éves urhoz,
kinek némi tőkije van. „Hil-
élettárs 4407” jellegűre a kiad-
óhivatalba.

38 ÉVES, szorgalmas, izr. tisz-
tamultu, házias, szolid, önálló
keresettel bíró leány férjhez-
menne, 40-45 év közötti, ko-
moly férfhez ilajlandó lenne
még külföldre is követni, ko-
moly egzisztenciával rendelkező
ural. „Pézt nem minden 4492”
jellegűre a kiadóba.

Leveleznék

egy olyan, korban hozzájáruló intelli-
gens uriemberrel, ki meg tudna érteni
egy 39 éves 2 gyermekes üzletasszonyt.
„Humor és kedély” jellegűre Patakhöz,
Bajcsy Zsilinszky-ut 20

Nagyvállalat

nyozdíjkepes tisztviselője, széleskörű
nyelvtudással, saját nevére szőlő ingat-
lanul nősülne oly családba, amelynek
vállalatban irodai elfoglaltságán ki-
vül szabad idejében közreműködhetne.
„Negyvenes vallásos özvegy vagy el-
vált elnyben” jellegűre a kiadóba.

45 éves

egyedülálló, szép lakással, 15.000 kész-
pénzzel és iparrigazolással rendel-
kezem. Férjhezmennek 40-ig. Csak
pontos címre válaszolok. „Boldog há-
zaság 4484” jellegűre a kiadóba.

MAGÁRAMARADT, állagon fe-
lül, 49 éves, jólszituált özvegy
urlasszony, kétszobás, komfor-
tos, szépen berendezett lakás-
sal, hatvanon felüli, intelligens,
korrekt, pozicionált, orthodox
élettársat keres. „Rokonlekek,
ha találkoznak” jellegűre a ki-
adóba.

A zsinagóga naptára

Március 18, csütörtök: Adar
II. 7; péntek: 8; szombat: 9;
vasárnap: 10; hétfő: 11; kedd:
12; szerda: 13 (Eszter büjtje);
csütörtök: 14 (Purim); péntek:
15 (Susán-purim).

Szombaton, március 20-án
heli szidra: Vajlikró, háftára:
I. Sám. XV., 1-34.

Imaidók:

Ima- házak	Pén- tek	szombat				Hétfő- nap	
		este	reggel	d.	d.	este	reggel
Dobány	8/46	7/10	10/16	3/47	7/10	7/10	6/16
Rumbach	8/46	7/10	10/16	3/47	7/10	7/10	6/16
Bethlen	8/46	7/10	10/16	3/47	7/10	7/10	6/16
Csáky	8/46	7/10	10/16	3/47	7/10	7/10	6/16
Dózsa	8/46	7/10	10/16	3/47	7/10	7/10	6/16
Nagyfuv	8/46	8/—	3/46	3/47	7/10	7/10	6/16
Páva	8/46	9/—	3/46	3/47	7/10	7/10	6/16
Zugló	8/46	7/10	6/16	3/47	7/10	7/10	6/16
Pipárvah.	8/46	7/10	6/16	3/47	7/10	7/10	6/16
Loányvár	8/46	7/10	6/16	3/47	7/10	7/10	6/16

Péntek esti gyertyagyújtás:
5 óra 40 perckor.

Budai Istentiszteletek: már-
cius 19, pénteken este 8/46 óra-
kor; március 20, szombat dél-
előtti 1/41 óra; március 20,
szombat délután 5 óra; Oneg
Sabbat a III. Kunfi Zsigmond-
utca 49 sz. a tanásteremben.
(Dr. Komlós Ottó, Székeshé-
vár főrabbija: „A chasidim-
nus.”) — A II. Torockó-utca
6/a sz. a imaházban szombaton
reggel 1/29 óra; (Tóraolvasó
napokon 7 óra.) — Istent-
iszteletek helye: III. Kunfi
Zsigmond-utca 49: XI. Bocs-
kay-út 37; II. Torockó-utca
6/a és péntek este 11, Pö-
utca 12 sz. alatt.

**Obudai Istentiszteletek kez-
dése a Lajos-utcai templomban:**
péntek este 8/46, szombaton
délután 9 óra.

**A Zsidó muzeum a téli
hónapok alatt zárva**

UJÉLET

A MAGYAR ZSIDÓSÁG LAPJA

Szerkesztőség és kiadóhivatal
VII. S-p-utca 12. — Telefon: 423-930.

Kiadóhivatalban:
**A MAGYARORSZÁGI ISZRAELITÁK
ORSZÁGOS IRODÁJA**

Felölös szerkesztő és felölös kiadó:
ROÓZ REZSÓ

**Beküldött kéziratokat nem őri-
zunk meg s visszaküldésükre
nem vállalkozunk.**

**Előfizetési díjak: egy hó-
napra 5 Ft, negyedévre 15 Ft,
félévre 30 Ft, egész évre 60 Ft.**

**Postatakarékpénztári csekk-
számla: 26.209.**

Nyomtatott a Globus nyomdai mű-
hely Rt. körjegyzésben.
Budapest VI. Aradi-utca 8.

Fel. nyomdavezető: Margittay Antal